

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutus
Yritys- ja taloushallinnon juridiikka

Amanda Uusimäki

Perunkirjoitusohjeet

Opinnäytetyö 2017

Tiivistelmä

Amanda Uusimäki
Perunkirjoitusohjeet, 41 sivua, 5 liitettä
Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutus
Yritys- ja taloushallinnon juridiikka
Opinnäytetyö 2017
Ohjaaja: lehtori Jarmo Kemppinen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tässä opinnäytetyössä perehdyttiin perunkirjoitusprosessiin ja sen eri vaiheisiin, tarkoituksena tuottaa tietopaketti koko prosessin kulusta. Opinnäytetyö on suunnattu henkilöille, joille perunkirjoitus on mahdollisesti tulevaisuudessa ajankohtainen aihe ja joilla ei ole prosessista etukäteistietoa.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena, teorialähtöisenä tutkimuksena, jossa ai-hetta käsittelevää aikaisemmin kirjoitettua materiaalia analysoitiin ja rajattiin sen perusteella, mikä on perunkirjoituksessa olennaisinta. Perunkirjoitusprosessin kannalta tärkein tieto tiivistettiin koko prosessia läpikotaisin kuvaavaksi ohjeeksi, jonka avulla henkilö osaa toimia koko prosessin ajan kaikissa sen eri työvai-heissa. Lähdemateriaalit on rajattu niiden esiintymisalustan luotettavuuden mu-kaan, sillä aiheesta on paljon kirjoitettua materiaalia, jota ei esiintymisalustan ta-kia voi välttämättä pitää luotettavana lähteenä. Opinnäytetyössä tutkittiin perun-kirjoitusprosessin osa-alueita ja niiden merkitystä prosessin kulkuun.

Tutkimuksen tuloksena voidaan todeta, mitkä työvaiheet ovat perunkirjoituksen kannalta välttämättömiä, jotta toimitus on lain silmissä validi. Tutkimuksessa sel-visi, miten testamentilla voidaan vaikuttaa perimysjärjestykseen, mutta myös kuinka testamentin avulla ei ole mahdollista syrjäyttää rintaperilliselle kuuluvaa lakiosaa.

Asiasanat: perunkirjoitus, rintaperillinen, testamentti

Abstract

Amanda Uusimäki

Instructions for estate inventory, 41 pages, 5 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Faculty of Business Administration Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Corporate and Financial Law

Bachelor's Thesis 2017

Instructor(s): Mr. Jarmo Kempainen, Senior Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of the study was to create instructions for estate inventory to people who are not familiar with the subject but who will become acquainted with it in the future. The subject will be important in the future because of the natural replacement of generations. The purpose of the study was to collect reliable information from different sources and this was compiled for a tight informative package, so readers do not need to explore information from many sources.

The research method used in the study was qualitative, theory-based research, which studied already existing information about the subject. The information was gathered from literature, different articles, the Internet and from the web pages of several law firms with different expertise. Part of the study material is from books which are written about the estate inventory and part of the material is from the estate inventory legislation. The information was restricted by the platform it was published. This way it was possible to separate reliable sources from unreliable sources. The study tells important and necessary issues about the subject and gives examples how to make different documents concerning the proceeding.

As the results of the study it can be noticed which work phases are necessary for the estate inventory process to make the proceeding valid in the eyes of the law. The study also clarified how it is possible to affect the natural inheritance order but also that it is not possible to displace an inheritor's right to have the legal part of the deceased person's property.

Keywords: estate inventory, inheritor, will

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön tarkoitus, toteutus ja rakenne	7
2.1	Aihealueen rajausta	7
2.2	Tutkimusongelma	8
2.3	Teoreettinen viitekehys	8
2.4	Työn tavoitteet ja aineiston rajausta	9
2.5	Tutkimusmenetelmä	9
2.6	Työn rakenne	10
3	Perunkirjoitus	10
3.1	Valtiokonttorin perunkirjoitus	11
3.2	Perunkirjoituksen lainsäädäntö	14
3.3	Testamentti	15
3.4	Testamentin laatiminen	15
3.5	Lakiosa	16
3.6	Testamentin laillisuus	17
3.7	Testamentin moite	18
3.8	Erilaisia testamenteja ja niiden tyypit	19
3.8.1	Normaali testamentti	19
3.8.2	Hätätilatestamentti	19
3.8.3	Aviopuolisoiden keskinäinen testamentti	20
3.8.4	Hautauksetestamentti	20
4	Kuolinpesä	21
4.1	Perintöön oikeutetut	21
4.2	Sukul selvitys ja virkatodistus	22
4.3	Ensimmäinen parenteeli	23
4.4	Toinen parenteeli	24
4.5	Kolmas parenteeli	25
4.6	Valtio	25
4.7	Perinnöstä luopuminen	26
4.8	Kuolinpesän ilmoittaja, pesäselvittäjä ja uskotut miehet	26
4.8.1	Pesän ilmoittaja	26
4.8.2	Pesäselvittäjä	27
4.8.3	Uskotut miehet	27
4.9	Ositus	28
4.9.1	Omaisuu den arvon määritys	30
4.9.2	Tasinko	30
5	Perintöverotus	31
6	Perunkirjoituksen käytäntö	36
6.1	Virkatodistuksen ja väestörekisteriotteen tilaaminen	37
6.2	Edesmenneen kuolemasta ilmoittaminen valtiokonttorille	38
6.3	Perunkirjoitustilaisuus	39
7	Yhteenveto ja pohdinta	40
	Kuvaluettelo	42
	Lähteet	43

Liitteet

- Liite 1 Jakokirja
- Liite 2 Valtakirja perunkirjoitusta varten
- Liite 3 Testamentti
- Liite 4 Perukirja
- Liite 5 Lomake perunkirjoituksen lisääjän hakemiselle

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, miten testamentti vaikuttaa perukirjaan ja mikä on valmiin perukirjan sisältö. Opinnäytetyössä tutkitaan myös perunkirjoitusprosessin erilaisia työvaiheita ja niihin liittyviä lainsäädöksiä. Opinnäytetyö käy läpi koko perunkirjoitusprosessin sen alkukantaisista vaiheista nykypäivän lainsäädännön soveltamiseen.

Perunkirjoitustoimitus on vuodesta 1734 Ruotsin valtakunnan lain säätämällä tavalla tarkoitettu pidettäväksi kolmen kuukauden sisällä edesmenneen kuolemasta. Ruotsin vallan aikana ei Suomessa kuitenkaan lain toimeenpanemista valvottu, joten harva perunkirjoitus toimitettiin lain määräämässä ajassa. Lainsäädännöstä määrättiin vuoden 1734 Perindö Caaressa. Ruotsin valtakunnan vuoden 1734 lainsäädännön Perindö Caaressa on kymmenen lukua, jotka käsittelevät edesmenneen kuoleman jälkeistä omaisuuden jakoa. Vuoden 1734 Perindö Caari alkaa yleisellä selvityksellä siitä, mitä perinnöllä tarkoitetaan ja ketkä ovat oikeutettuja perintöön. Luvut yhdestä viiteen käsittelevät melko laajasti eri perillisryhmien asemaa oikeutettuna edesmenneen perintöön. Jo vuoden 1734 lain asettamat säädökset ovat nykyäänkin käytössä parenteelijärjestelmänä.

Luvut kuudesta kahdeksaan käsittelevät eri asianhaaroja, jotka voivat estää perillisen oikeuden periä. Luvuissa käsitellään muun muassa avioliiton ulkopuolella syntyneitä jälkeläisiä, sekä rikokseen syyllistyneitä, muuten perintöön oikeutettuja perillisiä. Yhdeksännessä luvussa on kirjoitettu perunkirjoituksen toimeenpanemisesta. Ensimmäisessä pykälässä ilmoitetaan, että leskeksi jääneen puolison tulee kirjata ylös edesmenneen puolisonsa kaikki omistukset jättämättä mitään ilmoittamatta. Pykälässä määrätään myös valaehdoisella vakuutuksella allekirjoittaminen. Laissa myös määrätään hankkimaan perheen ulkopuoliset allekirjoittamaan perukirjan, mikäli edesmenneen perintö on muualla kuin kaupungin alueella. Lain mukaan kaupungin pormestarin ja raadin tulee allekirjoittaa, mikäli edesmennyt on kuollut perillisittä. Viimeisessä luvussa käsitellään kuolinpesän velkoja (Perindö Caari 1734).

Vanhassa laissa käsitellään edesmenneen perintöä, kuolinpesän osakkaita ja kuolinpesän varallisuuden tilaa samankaltaisesti, kuin vuoden 1965 Perintökaa-

ressa, jota käytetään nykypäivänä. Samankaltaisuuksia löytyy lähes kaikista pykälästä, suurin eroavaisuus on suomen kielen kehittyminen vanhasta suomenkielistä nykymuotoon. Nykyisin käytössä oleva vuoden 1965 Perintökaari on selkeästi pohjattu vanhaan vuoden 1734 lainsäädäntöön.

2 Opinnäytetyön tarkoitus, toteutus ja rakenne

Opinnäytetyön tarkoituksena on toimia ohjekirjana koko perunkirjoitustoimitukselle vaiheista ennen varsinaista perunkirjoitusta vaiheeseen, jossa perunkirjoitus on ohi ja siirrytään jälkitoimiin.

Kiinnostus tutkia perunkirjoitusprosessia juontaa juurensa opintoihin kuuluneeseen ammattiharjoitteluun, jossa tutustuttiin perunkirjoitusprosessiin lähemmin ja selvitettiin siihen liittyviä työvaiheita. Oli selvää, että vaikka aiheeseen liittyvää pohjatietoa onkin jo jonkin verran, eivät kurssin antamat tiedot aiheesta olleet läheskään riittävät, mikäli aihe tulisi joskus ajankohtaiseksi perheenjäsenen poismenon myötä.

Aiheesta on runsaasti kirjallisuutta ja aihe tulee tulevaisuudessa olemaan hyvinkin ajankohtainen suurien ikäluokkien poismenon myötä, mutta muuten aihe ei juuri nouse esille henkilön elämässä, ennen kuin läheisen poismeno osuu omalle kohdalle. Tämä aihe ansaitsee enemmän huomiota varsinkin nuoria henkilöitä ajatellen, sillä milleniaalit eivät välttämättä vielä ole joutuneet tekemisiin prosessin kanssa. Opinnäytetyön aihe varmistui halusta tuoda perunkirjoitus aiheena tutummaksi varsinkin nuorelle väestölle.

2.1 Aihealueen rajaus

Opinnäytetyö käsittelee perunkirjoitusprosessia kahdesta näkökulmasta: toisessa näkökulmassa kuolinpesään kuuluu perillisiä ja toisessa näkökulmassa kuolinpesässä ei ole perillisiä, jonka takia perunkirjoitusprosessi muuttuu hieman verrattuna yleisempään näkökulmaan, jossa kuolinpesällä on perillisiä. Työ käsittelee prosessia kahdesta näkökulmasta sen takia, että perillisittä edesmenneen perunkirjoitus poikkeaa hieman tavallisesta perunkirjoitusprosessista, mutta

myös siksi, että perillisittä edesmenneen perunkirjoitusprosessi ei ole tavoiltaan yleisesti niin tunnettu kuin tavallinen prosessi.

2.2 Tutkimusongelma

Opinnäytetyössä haetaan vastauksia kolmeen tutkimusongelmaan:

1. Miten testamentti vaikuttaa perunkirjoitusprosessin kulkuun?
2. Mitä vaiheita perunkirjoitusprosessiin kuuluu?
3. Mikä on valmiin perukirjan sisältö?

Opinnäytetyö yhdistyy vahvasti perhe- ja perintöoikeuden juridiikkaan, tutkien muun muassa perintökaarta ja avioliittolakia. Opinnäytetyössä tutkitaan, miten muun muassa edesmenneen laatima testamentti muuttaa perunkirjoitusprosessia vaikuttamalla luonnolliseen perimysjärjestykseen, mitä eri työvaiheita koko prosessiin kuuluu ja minkälainen on vaatimuksiltaan oikeanlainen perukirja.

2.3 Teoreettinen viitekehys

Perunkirjoituksesta on olemassa paljon aiheen asiantuntijoiden kirjoittamia teoksia, jotka ovat usein kirjoitettuna oppaan muotoon, kuten muun muassa suomalaisen oikeustieteilijä Aulis Aarnion ja oikeustieteen professori Urpo Kankaan yhteistyöstä syntyneet teokset Suomen Jäämistöoikeus 1 ja Pertti Purosen kanssa yhteistyössä kirjoitettu Perunkirjoitusopas, Perintöoikeuden yleiset edellytykset.

Kirjallisen materiaalin ohessa aiheesta on kirjoitettu muutamia opinnäytetöitä, joissa on kuvattu perunkirjoitusprosessin tiettyjä osatekijöitä, kuten esimerkiksi perintöverotusta, mutta ei koko prosessia kokonaisvaltaisesti. Lisäksi aiheesta on laadittu artikkeleita useiden asianajotoimistojen toimesta. Aihetta käsittelevää tietoa löytyy myös monien suomalaisten pankkien sekä aikakauslehtien verkkosivuilta.

2.4 Työn tavoitteet ja aineiston rajaus

Opinnäytetyön tarkoitus on tutkia perunkirjoitusprosessia ja tuottaa luotettavat ohjeet ja kokonaiskuva prosessista henkilöille, joilla ei ole pohjatietoa perunkirjoituksesta. Työ on suunnattu varsinkin nuorelle väestölle, joille aihe tulee tulevaisuudessa olemaan ajankohtainen suurten ikäluokkien luonnollisen poistuman kautta. Opinnäytetyö on kirjoitettu tiivistäen perunkirjoitusprosessin tärkeimmät kulmakivet tiiviiksi tietopaketiiksi, josta löytyy kaikki prosessin kannalta olennainen tieto.

Työn aineisto perustuu täysin luotettavista lähteistä kerättyyn painettuun tai sähköiseen informaatioon, jonka on alun perin tuottanut aiheeseen hyvin perehtynyt asiantuntija. Opinnäytetyötä varten käytetyt lähteet valittiin tarkkaa lähdekritiikkiä noudattaen, eli työssä käytetyt lähteet on seulottu niiden luotettavuuden takia hyvin tarkkaan, eikä epäluotettavia lähteitä käytetty työn perustana. Lähteet seulottiin niiden alkuperäisen ilmestymisalustan pohjalta, joten työssä käytettiin vain luotettavaksi todettuja lähteitä.

2.5 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena- eli laadullisena tutkimuksena. Työn analyysi on muodoltaan deduktiivinen- eli teorialähtöinen analyysi, joka pohjautuu aiheesta jo aikaisemmin kirjoitettuun tietoon ja sen analysoimiseen, jonka kautta pyritään vastaamaan tutkimusongelmaan.

Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään tutkittavan aiheen ominaisuuksia ja kokonaisvaltaista merkitystä tutkien tutkittavien henkilöiden kokemuksia aiheeseen liittyen. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole asettaa aineistoa numeeriseen muotoon vaan selittää ilmiötä (Jyväskylän yliopisto 2015). Laadulliseen tutkimukseen kuuluu tiiviinä osana erilaiset aineistonkeruumenetelmät. Teorialähtöinen analyysi antaa tutkijalle paremmat lähtökohdat keskittyä enemmän tutkimukseen, koska kaikkea aineistoa ei tarvitse kerätä alusta alkaen. Valmis materiaali voi koostua esimerkiksi päiväkirjamerkinnöistä, erilaisista lokikirjoista tai lehtiartikkeleista. Valmis aineisto voi kuitenkin asettaa tutkijalle myös haasteita, mikäli aineisto on suuri, ja sen takia sen rajaus on keskeisessä merkityksessä. Teorialähtöisen analyysin keinoja rajata aineistoa, on lajitella aineisto teemoittain,

jotka vastaavat tutkimusongelmaa tai tutkimusongelmia (Jari Eskola, Juha Suoranta 1998). Tässä opinnäytetyössä keskeisiä teemoja olivat muun muassa testamentti ja perukirjan sisältö. Valittujen teemojen avulla keskityttiin tutkimaan kyseisiä aiheita ja hakemaan vastauksia tutkimusongelmiin. Opinnäytetyössä tutkittiin perunkirjoitusprosessia kokonaisvaltaisena ilmiönä ja pyrittiin selittämään eri elementtien merkitys valmiin perukirjan sisältöön.

2.6 Työn rakenne

Opinnäytetyö alkaa teoriaosuudella, jonka avulla lukija saa perusteellisen käsityksen siitä, mitä perunkirjoitus tarkoittaa. Työn teoriaa käsitellään luvuissa 3–5. Teoriaosuudessa on käsitelty perunkirjoitukseen liittyvää lainsäädäntöä, jonka kulmakiviä ovat perintökaari, avioliittolaki sekä perintöverotus. Teoriaosuus käsittelee lainsäädännön soveltamista ja sitä, miten testamentilla voidaan vaikuttaa luonnolliseen perimysjärjestykseen.

Opinnäytetyön empiriaosuus koostuu perunkirjoitusprosessin käytännön toimien tutkimisesta ja selittämisestä. Empiriaa käsitellään opinnäytetyön luvuissa 6–7. Empiriaosuus koostuu perukirjan sisällön avaamisesta ja perunkirjoitusprosessiin liittyvistä käytännön asioista, kuten perukirjan ja muiden viranomaistahoille laadittavien asiakirjojen sisällön tarkastelusta. Empiriaosuuden on tarkoitus vastata tutkimusongelmiin: mitä työvaiheita perunkirjoitukseen kuuluu ja mikä on valmiin perukirjan sisältö. Työn liiteosuuteen on laadittu perunkirjoitukseen liittyvien asiakirjojen malleja, jotka ovat muodoltaan realistisia, mutta sellaisenaan kelpaamattomia käyttöön todellisessa prosessissa.

3 Perunkirjoitus

Perunkirjoitus on prosessi, joka toimitetaan lain mukaan perittävän jälkeen kolmen kuukauden sisällä edesmenneen poismenosta (Suomen Lakiopas). Perunkirjoituksessa edesmenneen omaisuus kartoitetaan ja kirjataan omaisuusluetteloon, perukirjaan. Perukirjassa käsitellään edesmenneen varallisuus ja velkaisuus sekä eritellään perilliset ja mahdolliset testamentin edunsaajat (Verohallinto 2017).

Kun henkilö kuolee ja läheiset vastaanottavat tiedon tapahtuneesta, alkaa yhteistyö erilaisten viranomaistahojen kanssa. Näihin tahoihin voi lukeutua muun muassa poliisi, sairaalahenkilökunta, hoitokodin henkilökunta, seurakunta, Verohallinto, Kela ja muut viranomaistahot, joihin läheisen kuolemasta täytyy ilmoittaa. Kun akuutein byrokratia ja hautajaiset on hoidettu, on aika ryhtyä miettimään edesmenneen perunkirjoitusta. Yleensä joku kuolinpesän osakkaista ryhtyy hoitamaan kuolinpesän asioita. Tämä henkilö tavallisesti antaa toimeksiannon jollekin kuolinpesän osakkaiden yhteisesti hyväksymälle taholle, tavallisesti asianajotoimistolle tai edesmenneen pankille, joka toimittaa perunkirjoituksen. (Osuuspankki a). Toimeksiantosopimus laaditaan kirjallisena asiakirjana, joka voi olla esimerkiksi avoin asianajovaltakirja tai pankin hoitaessa asiaa määrämuotoinen sopimusasiakirja. Valtakirjalla kuolinpesän osakkaat valtuuttavat toimitusta hoitavan tahon toimittamaan perunkirjoitusta ja hallinnoimaan tehtävää varten tarvittavia asiakirjoja (Osuuspankki b).

Perunkirjoitus tulisi hoitaa kolmen kuukauden sisällä edesmenneen kuolemasta, mutta joissakin tapauksissa aika ei riitä kuolinpesän asioiden asianmukaiseen ja tarpeelliseen selvittämiseen. Tällaisessa tilanteessa perunkirjoitusta varten on kuitenkin mahdollista hakea lisääaikaa Verohallinnolta, mikäli kaikkia perunkirjoituksen toimittamiseen tarvittavia tietoja ei olla vielä saatu hankittua (Perintökaari 1§,18.12.1995/1562).

Perunkirjoituksia on kahdenlasia: perunkirjoitus, jossa edesmenneellä on perillisiä ja perunkirjoitus, jossa edesmennyt on kuollut perillisittä. Molempien toimituksien teoreettinen sisältö on lähes sama, mutta eroaa lähinnä toimituksen jälkeisessä käytännössä, jossa perillisittä edesmenneestä kootaan lopputilityskansio sille taholle, kenet Valtiokonttori on päätöksellään hyväksynyt perinnön saajaksi.

3.1 Valtiokonttorin perunkirjoitus

Valtiokonttorin valtuuttama perunkirjoitus toimitetaan tilanteissa, joissa edesmenneellä ei ole rintaperillisiä (Aarnio ym. 2016, 57). Edesmenneen läheinen ilmoittaa perillisettömästä kuolinpesästä Valtiokonttorille, joka antaa kuolinpesän perunkirjoituksen toimeksiannoksi asianajotoimistolle, jonka kanssa Valtiokonttorilla on sopimus, ja jossa kaupungissa edesmennyt on kuollut. Tavallisesti kaupunki,

jossa edesmennyt on kuollut, anoo perillisittä edesmenneen perintöä itselleen. (Norri 2010, s. 99; Aarnio ym. 2016, 57.)

Valtiokonttori valtuuttaa sopimuksella tietyn asianajotoimiston toimittamaan perillisittä edesmenneen perunkirjoituksen (Aarnio ym. 2016, 57). Asianajotoimiston henkilökunnasta joku toimii pesänselvittäjänä. Henkilökunnan jäsenistä kaksi toimii uskottuina miehinä. Pesänselvittäjä ottaa Valtiokonttorin valtuutuksella haltuunsa perillisittä edesmenneen omaisuuden käteis- ja pankkivaroista kiinteään omaisuuteen. Tämän jälkeen hän maksaa edesmenneen velat, jos varoja on, mutta mikäli kuolinpesä on ylivelkainen, eikä edesmenneellä ole varoja, joista maksaa velat, joutuu pesänselvittäjä ottamaan yhteyttä velkojiin ja ilmoittamaan kuolinpesän ylivelkaiseksi. (Asianajotoimisto Juranova; Minilex: Kuolinpesän velat eivät pääsääntöisesti periydy.) Tämä tarkoittaa sitä, että edesmenneen velat merkitään velkojalle tappioksi.

Velkojen selvittämisen jälkeen pesänselvittäjä tekee sukuselvityksen ja aloittaa virkatodistuksien tilaamisen. Virkatodistuksien tilaaminen on hyvä aloittaa hyvissä ajoin, sillä virkatodistuksissa harvoin on katkeamatonta ketjua henkilöstä ja yhden henkilön virkatodistuksia voi joutua tilaamaan useasta eri kaupungista ja seurakunnasta. Myös virkatodistusten saapumisen viive on tavallisesti noin kaksi viikkoa, joten todistusten tilaaminen on hyvä suorittaa hyvissä ajoin ennen perunkirjoitusta, joka toimitetaan kolme kuukautta edesmenneen kuolemasta. (Tampereen seurakunnat.)

Virkatodistusten tilaamisen jälkeen alkaa edesmenneen varojen tarkastelu. Perukirjaan eritellään erikseen edesmenneen varat ja velat. Perukirjassa varat merkitään ennen velkoja ja varoihin merkitään kaikki edesmenneen rahavarat ja kiinteät varat. Lopuksi varoista ja vähennetään velat ja saadaan aikaan pesän säästö, joka on se osa varallisuutta, jonka hallinto siirretään sille taholle, joka sitä on hakenut ja jonka Valtiokonttori on päätöksellään hyväksynyt. Edesmenneen omaisuutta tarkastellessa on tärkeää säilyttää alkuperäiset kuitit ja laskut, sillä niitä tarvitaan perunkirjoituksen loppuvaiheessa pesänselvittäjän tilityksessä.

Kun kaikki perunkirjoitusta varten tarvittava tieto on saatu kerättyä ja on selvää, ettei edesmenneellä ole perintöön oikeutettuja perillisiä, on aika siirtää perunkirjoitusta varten kerätyt tiedot perukirjaan. Perukirja alkaa edesmenneen henkilötiedoilla. Sen jälkeen ilmoitetaan mahdollisesta testamentista. Tämän jälkeen kirjataan pesän ilmoittaja ja henkilö, jolta saa lisätietoja kuolinpesän asioista. Henkilötietojen jälkeen eritellään edesmenneen varat ja velat summineen, jotka lasketaan lopulta yhteen. Varoista vähennetään velat, saaden pesän säästö. Varallisuuden erittelyn jälkeen on pesänselvittäjän ja uskottujen miesten vakuutuksien vuoro. Jokainen vakuuttaa allekirjoituksellaan perukirjassa olevien tietojen olevien oikeita ja perunkirjoituksen hoitamisen tapahtuneen henkilöiden parhaan tiedon ja taidon puitteissa, täysin vilpittömässä mielessä.

Tässä vaiheessa perillisittä edesmenneen perukirja on saatu valmiiksi. Koska edesmenneellä ei ole perillisiä, pidetään perunkirjoitustilaisuus luultavasti asianajotoimiston omissa tiloissa henkilökunnan läsnä ollessa. Perunkirjoitustilaisuus avataan ja perukirja käydään yksityiskohtaisesti läpi sekä allekirjoitetaan. Tämän jälkeen perukirjasta otetaan kopiot: yksi Verohallinnolle, yksi Valtiokonttorille ja yksi varakappale. Verohallinnolle kuuluva perukirja lähetetään perintöverotusta hoitavalle osastolle. Valtiokonttorille tarkoitettu kappale liitetään osaksi pesänselvittäjän lopputilitystä.

Pesänselvittäjän lopputilitykseen on kerätty edesmenneestä kaikki sellainen tieto, jolla on merkitystä edesmenneen perinnön siirtämisestä sen hakeneelle taholle. Lopputilitykseen liitetään Valtiokonttorin päätökset ja valtuutukset liittyen perunkirjoitukseen, kaikki virkatodistukset, laskut ja kuitit, edunvalvontapäätökset, kaikki arvopaperit ja saldotodistukset sekä tilinauhut koskien edesmenneen pankkitilejä, ajoneuvoja koskevat paperit sekä muut liitteet. Lopputilitys toimitetaan sille taholle, jonka Valtiokonttori on päätöksellään hyväksynyt perillisittä edesmenneen perinnön saajaksi. (Minilex: Pesänselvittäjän lopputilitys.) Jos perinnön saaja on kaupunki, toimitetaan lopputilitys kaupungintalolle. Kaikkien lopputilitykseen liitettävien asiakirjojen tulee olla aitoja alkuperäiskappaleita niistä papereista, jotka asianajotoimisto on saanut haltuunsa perunkirjoituksen toimistusta varten. Kopiot asianajotoimisto säilyttää tavallisesti itse, kunnes ne arkistoinnin jälkeen voidaan vuosien päästä hävittää asianmukaisesti.

3.2 Perunkirjoituksen lainsäädäntö

Perunkirjoituksessa on toimituksen monien eri näkökulmien ja vaiheiden takia sovellettava useampaa lakia. Tärkein kaikista on perintökaari, josta löytyy kaikki edesmenneen perinnönjakoa koskevat tärkeät pykälät. Muita perunkirjoitukseen sovellettavia lakeja ovat muun muassa:

- **avio-oikeudelliset lait** kuten avioliittolaki, jossa on säädöksiä aviopuolisoiden suhteesta toisiinsa, varallisuudesta, avioliiton solmimisesta ja purkamisesta, avioliiton esteistä ja niiden tutkinnasta, vihkimisestä, perheasioiden sovittelusta, puolisoiden välisistä sopimuksista sekä elatuksesta (Avioliittolaki 1929)
- **verotusta säätelevät lait**, kuten laki veromenettelystä, sekä perintö- ja lahjaverolaki, joissa on säädöksiä verovuodesta, verollisen kotikunnasta, ilmoittamisvelvollisuudesta ja muusta yleisesti verotusta koskevasta, kun taas perintö- ja lahjaverolaki säätelee perintö- ja lahjaverojen suorittamisvelvollisuudesta, ennakkoratkaisuista ja huojennuksista (Perintö- ja lahjaverolaki 1940; Laki veromenettelystä 1995)
- **perheoikeudelliset lait** kuten isyyslaki, laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, adoptiolaki ja sukunimilaki, joissa säädelään muun muassa isyyden selvittämisestä ja tunnustamisesta sekä sen kumoamisesta ja huoltajuudesta, adoption edellytyksistä ja tarkoituksesta, lupa-asioista adoptiossa ja lapseksiottamisesta sekä siihen liittyvistä nimeämiseen liittyvistä säädöksistä (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983; Sukunimilaki 1985; Adoptiolaki 2012; Isyyslaki 2015)

Kuolinpesien erilaiset tilanteet asettavat eri perunkirjoituksiin erilaisia vaatimuksia. Jokaisessa perunkirjoituksessa on tilanteesta riippumatta sovellettu kuitenkin perintökaarta ja perintöverolakia, joiden lainsäädäntö on mukana perunkirjoituksessa, oli kuolinpesän tilanne mikä hyvänsä. Kuolinpesän perunkirjoituksen lainsäädäntö määräytyy suureksi osaksi edesmenneen perhesuhteiden myötä. Edesmenneen avo- tai avioliitto vaikuttavat, sillä molemmissa tapauksissa avioliittolakia tulee soveltaa hieman eri tavalla perunkirjoituksessa. Avoliitossa olevaa pariskuntaa eivät esimerkiksi koske tietyt avio-oikeudellisen määräykset koskien

puolisoiden omaisuuksien hallintaa, kun taas avio-oikeudellisessa suhteessa puolisoitten omaisuuksien hallintaoikeus ja periminen ovat tarkasti laissa määrätty, riippuen siitä, onko puolisoilla avioehto. Avopuolisoiden hallintaoikeus toistensa omaisuuksiin voidaan kuitenkin määrittellä erityisjälkimmäisellä eli testamentilla. Myös se, onko edesmenneellä biologisia rintaperillisiä tai ottolapsia vaikuttaa prosessiin, sillä kyseeseen voi tulla myös adoptiolain tutkiminen.

3.3 Testamentti

Testamentti on asiakirja, jonka avulla henkilö voi määrätä omaisuutensa siirtymisestä kuolemansa jälkeen. Oikeus testamentin tekoon on 18 vuotta täyttäneellä, muussa tapauksessa nuoremmalla henkilöllä avioliiton takia, tai henkilöllä jolla on jo omaisuutta omissa nimissään. (Perintökaari 1 § (3.6.1976/458.) Tilanteissa, joissa edesmennyt ei ole tehnyt testamenttia kenenkään hyväksi, siirtyy edesmenneen perintö tämän rintaperilliselle tai perillisille. Mikäli perillistä ei ole, siirtyy omaisuus jollekin perintöön oikeutetulle sukulaiselle tai valtiolle. Tilanteissa, joissa edesmenneellä on testamentti, voi perintö siirtyä täysin kuolinpesän ulkopuoliselle henkilölle, lukuun ottamatta rintaperillisille kuuluvaa lain säätämää lakiosaa.

3.4 Testamentin laatiminen

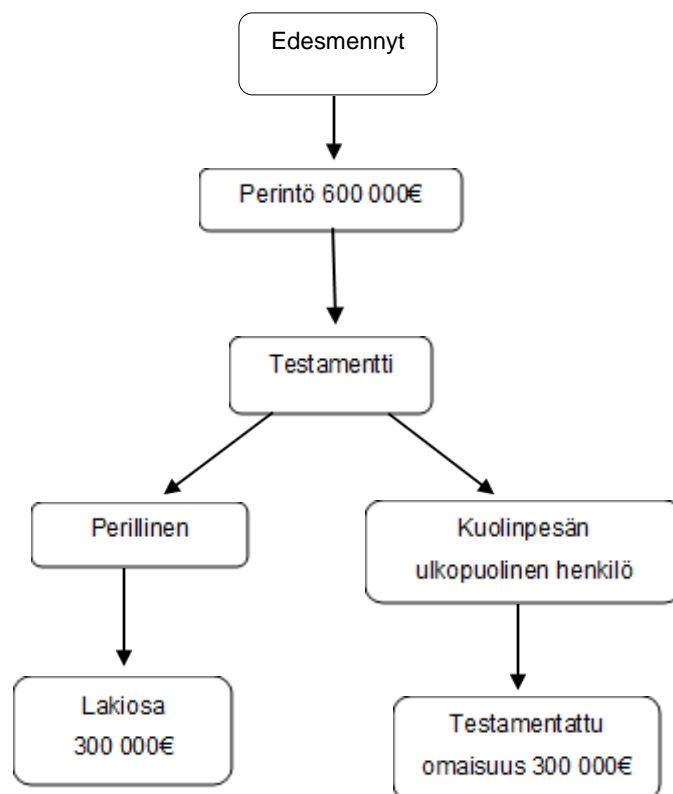
Testamentti tulee laatia todisteellisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että testamentin laatijalla tulee olla kaksi todistajaa todistamassa samanaikaisesti testamentin laatiminen ja lopuksi todistaa testamentti aidoksi allekirjoituksin. Testamentin todistajien ei tarvitse tietää asiakirjan sisältöä, ellei sen laatija niin halua, riittää, että todistajilla on tiedossa asiakirjan olevan testamentti. Testamentin todistajan tulee olla oikeus- ja oikeustoimikelpoinen, 15 vuotta täyttänyt henkilö. Henkilö ei saa olla sukulaisuussuhteessa laatijaan (Perintökaari 10 luku 1§ (3.6.1976/458)).

Kuitenkin on hyväksyä, että testamentin sisältö ilmoitetaan tilanteessa, jossa testamentti laaditaan ja todistetaan, jotta todistajille on selvää, että testamentin sisältö vastaa sen laatijan tahtoa, eikä ole esimerkiksi henkilön tunteville yllättävä ja poikkeuksellinen sisällöltään (Norri 2010, 135). Tällainen poikkeuksellinen sisältö voisi esimerkiksi johtua testamentin laatijan kiristämisestä tai muuten vilpillisessä mielessä johdattelemisesta muuhun, mitä laatija olisi ilman painostusta

itse halunnut asiakirjan sisällöksi. Testamentin todistamisella ja sisällön tiedoksi antamisella pyritään ehkäisemään testamentin laatijan hyväksi käyttäminen rikollisella tavalla.

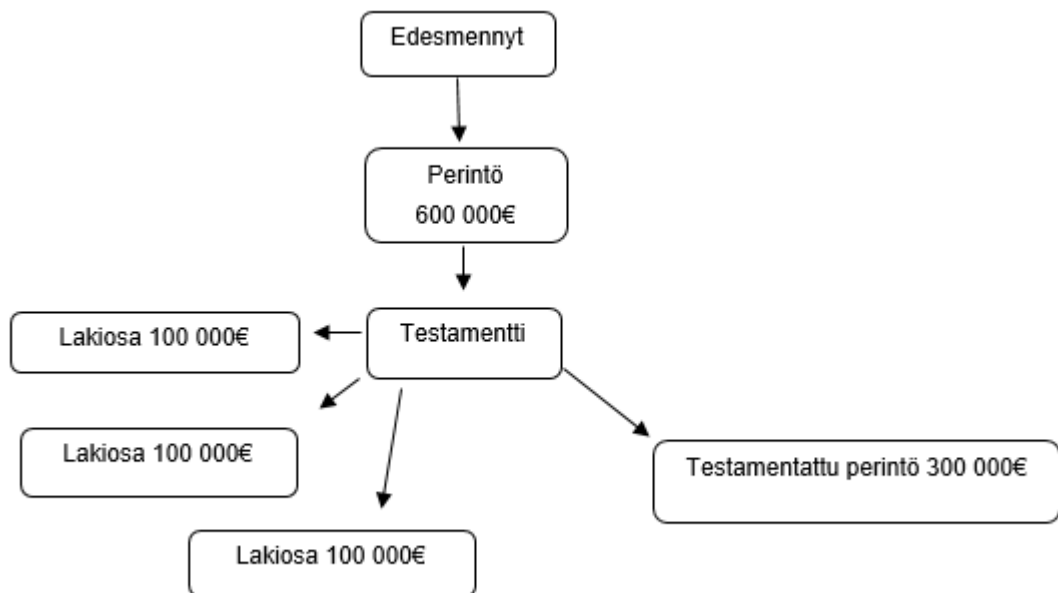
3.5 Lakiosa

Lakiosa on perilliselle lain takaama osa perintöä, jonka perillinen tulee saamaan, vaikka muu perintö olisikin testamentattu jonkin toisen henkilön eduksi. Lakiosa on puolet siitä, mitä perillinen olisi parenteelijärjestelmän mukaan muuten saanut. Esimerkiksi jos edesmenneellä on kolme rintaperillistä, olisi perintö jaettu heille osuuksin 1/3. Koska perinnön jakautumiseen on kuitenkin vaikuttettu testamentilla, on sen vaikutuksesta perittävien perinnön suuruus 1/6, eli puolet siitä, mitä osuus olisi ollut ilman testamentin vaikutusta. Kuvassa 1 havainnollistetaan ensimmäisen parenteelin perillisen lakiosaa, kun edesmennyt on halunnut testamentata koko perintönsä kolmannelle.

Kuva 1. Yhden perillisen lakiosa, kun testamentti kyseessä.

Mikäli rintaperillisiä on enemmän kuin yksi, on lakiosa puolet siitä osasta perintöä, joka olisi jaettu rintaperillisille pääluvun mukaan ilman testamenttia, kuten kuvassa 2. Kuvassa 2 edesmenneen perinnön jakoon on vaikutettu laatimalla testamentti kolmannen hyväksi. Tällaisessa tapauksessa eniten hyötyy kolmas, joka saa suuren osan perinnöstä kuulumatta normaaliin perimysjärjestelmään.

Kuva 2. Perinnön lakiosa, kun kyseessä useampi rintaperillinen ja testamentti, jolla edesmennyt on halunnut siirtää koko perintönsä kolmannelle.

Testamentin tekemisen myötä testamentin edunsaajasta tulee kuolinpesän osakas, joka tulee myös mainita kuolinpesän osakasluettelossa. Testamentti tulee esittää perukirjan yhteydessä, sillä sen avulla voidaan vaikuttaa perittävän omaisuuden omistajuussuhteeseen, jolla on merkitystä perintöveron kannalta (Aarnio & Kangas 2000, 47).

3.6 Testamentin laillisuus

Testamentin laillisuus varmistetaan noudattamalla testamentti-asiakirjan tarkkaa määrämuotoa. Testamentin laillisuuden kannalta on tärkeää, että testamentti tehdään todisteellisesti, mikä tarkoittaa sitä, että testamentin laatijan lisäksi paikalla ovat kaksi todistajaa, jotka allekirjoittavat testamentin, todistavat testamentin laatijan allekirjoittavan testamentin itse, sekä hänen myös laatineen asiakirjan täysin

vapaasta tahdostaan ja ymmärryksessä siitä, mitä testamentti sisältää. Todistajien tulee tietää asiakirja testamentiksi, mutta sisältöä todistajille ei ole pakko ilmoittaa, ellei testamentin laatija itse niin halua. (Perintökaari 10 luku 1§ (5.2.1965/40.) Jotta vältetään virheitä, on hyvä laatia testamentti ammattihenkilön läsnä ollessa, jotta testamentin laillisuudesta ei nouse erimielisyyksiä testamenttia otettaessa huomioon.

3.7 Testamentin moite

Testamentista voidaan tehdä myös moitekanne. Testamentin moite tarkoittaa sitä, että kuolinpesän osakas vastustaa testamentin edunsaajan oikeutta saada perintöä ja haluaa täten, että testamentti mitätöidään. Testamenttia ei kuitenkaan voida mitätöidä ilman päteviä syitä, joita ovat muun muassa

- testamentin laatija ei ole ollut määräysvaltainen omaisuuteensa (oikeustoimikelpoinen)
- testamentti ei noudata lain määrämuotoa
- testamentin laatija ei ole toiminut täysissä ruumiin ja sielun voimissa tehdesään testamenttia
- tekijä on vilpillisessä mielessä johdateltu laatimaan testamentti, vastoin testamentin laatijan parempaa ymmärrystä.

Testamentin moitteen voi tehdä ainoastaan perillinen, muita testamenttia vastaan nostettuja kanteita ei lain silmissä tunnusteta testamentin moitekanteiksi. Testamentin kanteellekin on osoitettu joitakin rajoitteita, esimerkiksi määräaika, jonka kuluessa kanteen voi nostaa. Tämä määräaika lasketaan kuluvaksi hetkestä, jona perillinen on tullut tietoiseksi testamentin olemassa olosta. Määräaika päättyy kuuden kuukauden kuluessa testamentin tiedoksiannosta (Aarnio, Kangas, Puronen, Rabinä 2016, 75).

3.8 Erilaisia testamentteja ja niiden tyypit

Testamentilla on asiakirjana tarkka muotovaatimus. Väärin laadittua testamenttia ei välttämättä voida hyväksyä ja näin ollen sen todetaan olevan mitätön, vaikka edesmennyt olisikin tarkoittanut sen asiakirjan viralliseen käyttötarkoitukseen. Yleisimmät testamenttityypit ovat normaali testamentti, hätätilatestamentti, avio-
puolisoiden keskinäinen testamentti ja hautaustestamentti. Testamentit eroavat toisistaan lähinnä siitä, että kaikki muut testamenttityypit paitsi hätätilatestamentti voidaan laatia päteväksi vain kirjallisena, kun taas hätätilatestamentti on oikeudellisesti pätevä myös suullisena ollessaan todisteellinen.

3.8.1 Normaali testamentti

Normaali testamentti on määrämuotoinen, todisteellinen asiakirja, jolla henkilö voi muuttaa kuolinpesänsä osakaskuntaa ja määrätä omaisuutensa uudelleenomistuksesta toisin kuin parenteelit sen muuten määrittäisivät. Testamentin laatimisessa ovat paikalla sen laativa lakimies, henkilö kenen jälkeen testamentti tehdään ja vähintään kaksi todistajaa. Lakimies laatii testamentin perittävän mielen mukaiseksi ja todistajat todistavat asiakirjan oikeaksi allekirjoituksillaan. Kun henkilö, jonka jälkeen testamentti on laadittu, kuolee, vaikuttaa laillisesti pätevä testamentti kuolinpesän osuuksien määrittämiseen. Henkilö, kenen eduksi testamentti on tehty, siirtyy edunsaajana kuolinpesän lailliseksi osakkaaksi.

3.8.2 Hätätilatestamentti

Hätätilatestamentti laaditaan tilanteessa, jossa testamentin tekijä ei pakottavan syyn takia kykene normaalin testamentin laatimiseen (Minilex: Hätätilatestamentti ei vaadi muutosäännösten täyttymistä). Myös hätätilatestamentin tulee olla todisteellinen, mutta kirjallisuutta ei sen sijaan vaadita, vaikka sen voi laatia myös kirjalliseen muotoon. Hätätilatestamentin todistajina tulee olla kaksi samanaikaisesti paikalla olevaa henkilöä, jotka eivät ole sukulaisuussuhteessa laatijaan. Testamentin tulisi mielellään olla kirjallinen, mutta force majeure tilanteessa suullinenkin testamentti on täysin pätevä. Mikäli force majeure eli pakottava tilanne raukeaa, tulisi testamentin laatijan laatia uusi testamentti normaalikäytännöllä kolmen kuukauden sisällä tilanteen raukeamisesta, tai hätätilatestamentista tulee pätemätön. (Aarnio & Kangas 2000, 48-49.)

3.8.3 Aviopuolisoiden keskinäinen testamentti

Aviopuolisoiden tai avopuolisoiden keskinäinen testamentti laaditaan yleensä tilanteissa, joissa puolison asemaa halutaan parantaa perinnönjakotilaisuutta silmällä pitäen. Varsinkin avopuolisoiden tilanteessa keskinäinen testamentti tulee kyseeseen, mikäli lesken talous halutaan turvata, sillä avopuolisolla ei ole avio-oikeutta puolisonsa omaisuuteen. Testamentin avulla voidaan taata, että myös avopuoliso saa perinnönjaossa omaisuutta. Keskinäistä testamenttia laadittaessa puolisoiden testamentit yhdistetään yhdelle testamenttipaperille. Muut muotovaatimukset mukailevat tavallisen testamentin määrämuotoa. (Sneck 2015.)

3.8.4 Hautaustestamentti

Hautaustestamentti on asiakirja, jonka avulla henkilö voi ennalta määrätä, miten hänen maahan siunaamisensa suoritetaan, kun hän kuolee. Hautaustestamentti on samanlainen, todisteellinen asiakirja kuin mikä tahansa muu testamentti, ja vaatii näin ollen kaksi todistajaa allekirjoittamaan testamentti. Testamentteja tehdään kaksi kappaletta, joissa on molemmissa sama sisältö. Toinen testamentti jää sen tekijälle ja toinen siihen hautaustoimistoon, jonka testamentin tekijä toivoo hoitavan hautausjärjestelynsä. Hautaustoimisto ja testamentin tekijä laativat yleensä näin ollen myös esisopimuksen hautaamisjärjestelyistä.

Hautaustestamenttiin kuuluu myös hautaussuunnitelma, johon testamentin tekijä voi listata omat toiveensa koskien hautaamistapaa ja esimerkiksi paikkaa. Hautaustestamentin tekijä voi myös määrätä, millä varoilla hänen hautajaisensa tullaan järjestämään. Tavallisesti hautauskulut katetaan ennen muun perinnön jakoa edesmenneen varoista, mutta joillakin saattaa olla myös hautajaiskustannuksia varten erillinen tili, josta löytyvät varat hautajaisten kulujen kattamiseen. Yhtä tiettyä tapaa näihin järjestelyihin ei kuitenkaan ole, vaan testamentin laatijan tulisi tehdä niin kuin omasta mielestään parhaaksi näkee ja keskustella asiasta myös läheistensä kanssa.

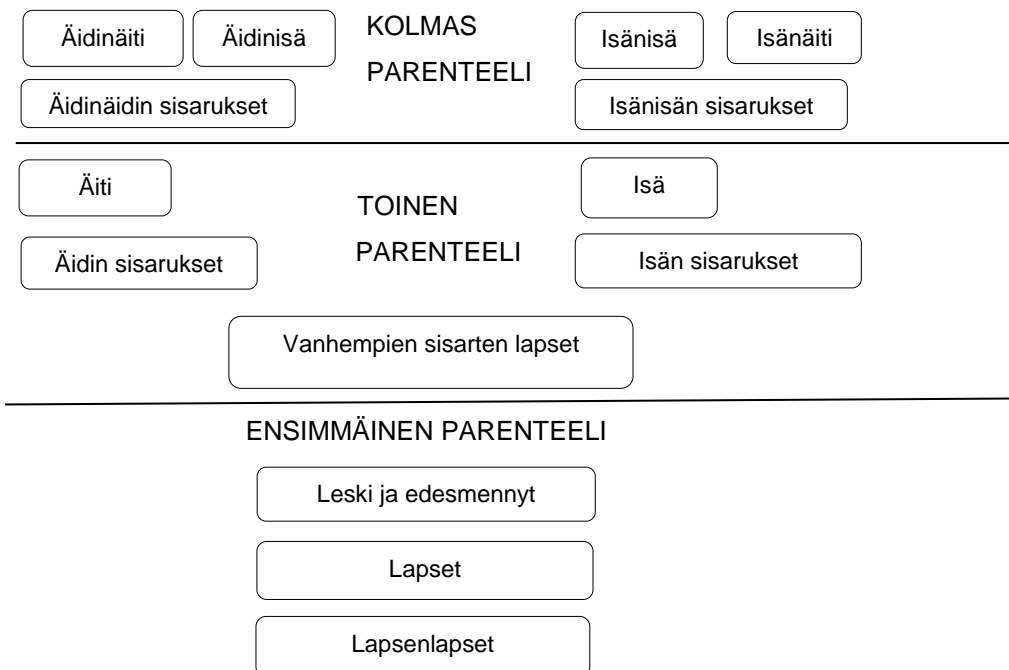
Hautaustestamentin voi tehdä ainoastaan hautaustoimistossa, joka kuuluu Suomen Hautaustoimistojen Liittoon. Suomen Hautaustoimistojen Liittoon kuuluvia hautaustoimistoja löytyy kattavasti ympäri Suomea (Suomen Hautaustoimistojen Liitto Ry: Etsi lähin hautaustoimisto, Hautauksen ennakkosuunnittelu).

4 Kuolinpesä

Kuolinpesän osakkaita ovat kaikki edesmenneen rintaperilliset tai muuten perintöön oikeutetut sukulaiset tai sellaiset henkilöt, jotka edesmennyt on merkinnyt oman henkilökohtaisen testamenttinsa edunsaajiksi. Kuolinpesän osakas voi siis olla myös perheen ulkopuolinen henkilö mutta vain tilanteissa, joissa edesmenneellä on ollut hyväksytyksi katsottu testamentti.

4.1 Perintöön oikeutetut

Perintöä ovat oikeutettu saamaan henkilöt, jotka ovat kuolinpesän osakkaita jälkisäädöksen tai perhesuhteen kautta. Kuolinpesän osakkaita ovat edesmenneen lapset, tai muussa tapauksessa sisarukset, vanhemmat, sedät ja tädit tai henkilöt, jotka on merkitty testamentin edunsaajiksi. Perintöoikeudessa kaikki perilliset ovat tasa-arvoisia, mikäli jälkisäädöksellä ei ole muuta määrätty. Esimerkiksi perittävän sairaudella, kehitysvammalla, iällä tai oikeustoimikelpoisuudella ole merkitystä perinnönjaon kannalta. (Aarnio & Kangas 2000, 35.) Kuolinpesän osakkaat jaetaan perintöoikeuden mukaan ryhmiin, eli parentteeleihin, joita on kolme ryhmää, kuten kuvassa 3 on kuvattu. Kuvan tapauksessa ei ole huomioitu mahdollista testamenttia.

Kuva 3. Parenteelijärjestelmä

4.2 Sukuselvitys ja virkatodistus

Sukuselvityksen tarkoitus on selvittää kaikki edesmenneen perintöön oikeutetut henkilöt ja heidän tärkeät tietonsa. Sukuselvityksellä selvitetään tiedot edesmenneen lapsista, aviopuolisoista, vanhemmista ja sisaruksista. Mikäli täytyy tehdä laaja sukuselvitys, löytyy sitä kautta tiedot myös edesmenneen isovanhemmista ja vanhempien sisaruksista eli edesmenneen tädeistä ja sedistä. Mikäli edesmenneelle ei löydy perillisiä ensimmäisestä parenteelista, jatketaan selvitystä parenteeli kerrallaan niin kauan, että perijä löytyy. Jos perijää ei kuitenkaan löydy yhdestäkään parenteelista, menee edesmenneen perintö valtiolle. Sukuselvityksiä tekevät seurakunnat, joihin edesmennyt on kuulunut. Jos edesmennyt on eronnut kirkosta, sukuselvityksen tekee väestörekisterikeskus.

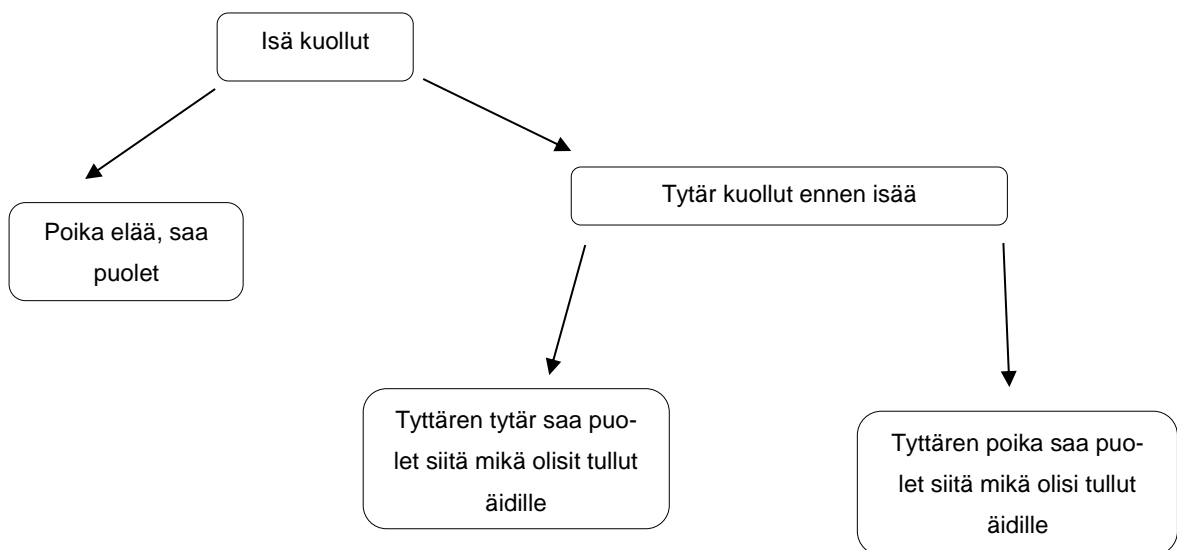
Virkatodistus on virallinen todistus edesmenneen elämänkaaren tapahtumista. Virkatodistuksesta ilmenee edesmenneen nimen lisäksi syntymäaika ja/tai sosiaaliturvatunnus, syntymäkunta, seurakunta jossa hän on syntynyt ja mahdolliset seurakunnat joihin hän on muuttanut, tiedot solmituista avioliitoista sekä muuttopäivä seurakunnasta toiseen. Virkatodistuksesta näkee myös tiedot edesmenneen lapsista.

Seurakunnista, joissa edesmennyt on elämänsä aikana elänyt, tarvitaan katkeamaton ketju virkatodistuksia siitä asti, kun edesmennyt on täyttänyt 15 vuotta. Katkeamattomalla ketjulla tarkoitetaan sitä, että merkinnät seurakuntiin muutoista tarvitaan kronologisesti, eikä välistä saa puuttua vuosia. Jos vuosia puuttuu välistä, tulee virkatodistus tilata seurakunnasta, johon edesmennyt on kuulunut ennen virkatodistusketjun katkeamista. (Aarnio & Kangas 2000, 169.) Mikäli edesmennyt ei ole kuulunut seurakuntaan tai on jossakin elämänsä vaiheessa eronnut seurakunnasta ja liittynyt väestötietojärjestelmän piiriin, voidaan edesmenneestä tilata ota väestörekisteristä virkatodistuksen sijaan. Maistraatit ylläpitävät väestötietorekisteriä. (Väestörekisterikeskus 2017.)

4.3 Ensimmäinen parenteeli

Ensimmäisen parenteelin ryhmään kuuluvat rintaperilliset, eli edesmenneen lapset, lapsenlapset, lapsenlapsenlapset jne., eli kaikki perittävän alemmassa polvessa olevat. Ensisijaisesti edesmenneen perintö kuuluu tämän lapsille pääluvun mukaisesti, mutta jos lapset ovat kuolleet ennen perittävää, siirtyy perimyoikeus heidän jälkeläisilleen alenevassa polvessa. Tällaisessa tilanteessa puhutaan sijaantulo-oikeudesta ja sijaantuloperillisestä (Aarnio ym. 1997, 24).

Rintaperillisen ainoa edellytys perinnön saadakseen on se, että tämä on hengissä hetkellä, jolloin perittävä kuolee (Aarnio, Kangas, Puronen 1997, 24). Perillisten määrä vaikuttaa siihen, miten perittävän perintö jaetaan. Jos edesmenneellä on vain yksi rintaperillinen, perii tämä yksin koko perinnöksi jääneen omaisuuden. Jos perillisiä on kaksi tai enemmän, jaetaan perittävä omaisuus siten, että jokainen perillinen saa yhtä suuren osan perinnöstä. (Aarnio ym. 1997, 24.) Kuvassa 4 on havainnollistettu ensimmäistä parenteelia.

Kuva 4. Rintaperillisten perimysryhmä. (Aarnio ym. 1997, 25)

Perintöoikeuden taustalla on sukulaisuussuhde. Sukulaisuussuhteeseen laskeaan kuuluvaksi avioliitto ja ottolapset, joiden ottolapsisuhde on päivitetty uuden lain mukaiseksi. (Aarnio ym. 1997, 25, 28.) Avioliitosta syntyneillä lapsilla on automaattisesti perimyoikeus vanhempiensa perintöön, sillä isysolettaman mu-

kaan aviopuolisot ovat syntyneen lapsen vanhemmat. Isyysosoittama ei päde tilanteissa, joissa lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella. Avioliiton ulkopuolella syntyneet lapset ovat oikeutettuja isänsä perintöön vain tunnustamisen kautta, eli lapsen isän tulee laissa virallisesti ilmoitetulla tavalla tunnustaa lapsi omakseen (Aarnio ym. 1997, 27). Tilanteissa, joissa lapsen oletetut vanhemmat ovat olleet naimisissa, mutta isänä pidettävä aviopuoliso on kuollut ennen kuin lapsi on syntynyt, pidetään kuollutta puolisoa isänä, mikäli lapsen hedelmöitys voidaan katsoa tapahtuneen sopivaan aikaan, kun oletettu isä on vielä elänyt. (Isyyslaki 1 luku 2§ (13.1.2015/11).) Tunnustamattomalla lapsella on suoraan oikeus vain äitinsä perintöön. Avioliitossa syntyneen lapsen kohdalla täytyy toimia samoin kuin avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen kanssa. Mikäli isyysosoittama todetaan jälkikäteen vääräksi, voidaan se kumota. Isyysosoittaman kumoamisen jälkeen lapsella ei ole enää oikeutta oletetun isän perintöön.

4.4 Toinen parenteeli

Toiseen parenteeliin kuuluvat edesmenneen sisarukset ja heidän lapsensa, sisar- ja velipuolet ja heidän lapsensa sekä vanhemmat ja heidän sisaruksensa. Vanhempien sisaruksien eli tätien ja setien lapsilla ei ole perintöoikeutta, sillä serkut eivät peri.

Mikäli edesmenneellä ei ole rintaperillisiä eikä testamenttia kenenkään hyväksi, siirtyy perintö hänen vanhemmilleen. Edesmenneen vanhemmat saavat perittävän perinnön puoliksi. Mikäli edesmenneen vanhemmat ovat kuolleet, siirtyy perittävän perintö heidän jälkeensä perittävän sisaruksille. Mikäli myös sisarukset ovat kuolleet, siirtyy perintö aina alenevassa polvessa heidän lapsilleen ja lapsenlapsilleen, joten sijaantuloperiaate on tässä parenteelissa rajoittamaton. Tässä parenteeliryhmässä edesmenneen sisar- ja velipuolet ovat samassa asemassa edesmenneen biologisten sisarusten kanssa. Sijaantuloperiaate koskee heidän jälkeläisiään samoin kuin täyssisarusten jälkeläisiä (Minilex: Vanhempien ja sisarusten perintöoikeus).

4.5 Kolmas parenteeli

Kolmanteen parenteeliin kuuluvat edesmenneen isovanhemmat ja heidän sisaruksensa (tädit ja sedät). Mikäli kolmannesta parenteelista ei löydy perijää, menee edesmenneen perintö kokonaisuudessaan valtion omitukseen, ellei edesmennyt ole laatinut testamenttia jonkin toisen henkilön tai tahon hyväksi (Aarnio, Kangas, Puronen, Räbinä 2016, 11).

Kolmannessa parenteelissa sijaantuloperiaate on rajoitettu, mikä tarkoittaa sitä, että omaisuuden periminen rajoittuu näin ollen edesmenneen isovanhempien lapsiin eli edesmenneen täteihin, setiin ja enoihin. Heidän lapsensa eli edesmenneen serkut eivät ole enää oikeutettuja edesmenneen perintöön. Mikäli edesmenneen vanhemmat ovat kuolleet, siirtyy perintö heidän lapsilleen (Minilex: Vanhempien ja sisarusten perintöoikeus). Mikäli isovanhemmilla ei ole edesmenneen vanhempien lisäksi muita lapsia, siirtyy perintö mitä luultavimmin valtiolle.

4.6 Valtio

Mikäli edesmenneellä ei ole omia perillisiä, täytyy edesmenneestä tehdä kattava sukuselvitys. Sukuselvityksen avulla selvitetään, onko edesmenneellä perillisiä, joita ei ole merkitty sen seurakunnan rekisteriin, johon edesmennyt on kuulunut kuoltuaan. Selvitys suoritetaan myös kaikista edesmenneen kuolinpesän osakkaista, kunnes saadaan selville kaikki tarvittavat tiedot siitä, ketkä ovat oikeutettuja perintöön. Tilanteita, joissa edesmenneellä ei ole perillistä, hoitaa Valtiokonttori. Valtiokonttori valtuuttaa haluamansa tahon toimittamaan perunkirjoituksen ja siihen liittyvät selvitystyöt. Perillisittä edesmenneen perintöä voi hakea Valtiokonttorilta esimerkiksi kunta, jossa edesmennyt on elinaikanaan viimeisimmäksi asunut (Aarnio ym. 1997, 60). Valtiokonttorin valtuuttamat perunkirjoitukset toimitetaan muuten samoin kuin perunkirjoitukset, joissa kuolinpesässä on osakkaita, mutta edesmenneen laskut, mahdolliset edunvalvontapäätökset, kiinteistöomistukset, ajoneuvo-omistukset ja perunkirjoitukseen kuuluvat virkatodistukset kootaan yhteen kansioon ja toimitetaan taholle, joka Valtiokonttorin päätöksellä saa edesmenneen omaisuuden haltuunsa. Tätä menettelyä kutsutaan pesänhoitajan lopputilitykseksi. Perillisittä edesmenneen jäämistöstä tehdään ilmoitus Valtiokonttorille.

4.7 Perinnöstä luopuminen

Edesmenneen perillisellä on oikeus luopua perinnöstä. Perinnöstä luopuminen on kuitenkin tarkka prosessi, sillä prosessin määrämuotoisuuden takia väärin toimitettu perinnöstä luopuminen voi johtaa sen mitätöimiseen. Edesmenneen perinnöstä tehtävät sopimuksen ennen perittävän luonnollista poistumaa ovat mittättömiä, mutta perintökaari tarjoaa poikkeuksen, mikäli perillinen haluaa luopua perittävästä osuudestaan etukäteen. Perillinen voi kieltäytyä perinnöstä vain kirjallisesti esittämällä osoituksen perinnöstä luopumisestaan perinnön jättäjälle, mikäli perinnöstä luovutaan perinnön jättäjän ollessa elossa. Perittävän kuoleman jälkeen perinnöstä luopuminen suoritetaan myös kirjallisesti. Määrämuotoa luopumisilmoitukselle ei varsinaisesti ole, vähimmäisvaatimuksena riittää asianomaisen allekirjoittama tahdonilmaisu luopumiselle. Perinnöstä luopuminen täytyy suorittaa ennen sellaisia toimenpiteitä, jotka voidaan katsoa perinnön vastaanottamiseksi. Tällöin perinnöstä luopuminen ei enää ole mahdollista. Perinnöstä luopuja ei kuitenkaan voi luopua perinnöstä kokonaan, vaan saa joka tapauksessa lakiosan siitä, mitä olisi ilman perinnöstä luopumista saanut. Perinnöstä luopujan tulee hoitaa toimitus siten, että se on validi, eikä vaikuta negatiivisesti muuhun perinnönjakoon (Aarnio & Kangas 2000, 449; Tukia 2016).

4.8 Kuolinpesän ilmoittaja, pesänselvittäjä ja uskotut miehet

Kuolinpesän asioiden selvittämiseen tarvitaan useampi henkilö. Jokaisessa kuolinpesässä tulee olla pesän ilmoittaja, pesänselvittäjä ja uskotut miehet. Jokaisella on vastuullinen osa perunkirjoituksessa ja jokaista yllä mainittua henkilöä tarvitaan, jotta perunkirjoitus saadaan suoritettua säännönmukaisesti.

4.8.1 Pesän ilmoittaja

Pesän ilmoittaja on henkilö, jolla on eniten tietoa kuolinpesään liittyvistä asioista. Pesän ilmoittaja valitaan usein kuolinpesän osakkaiden joukosta. (Perunkirjoituspalvelu Nikkanen.) Pesän ilmoittajan tehtävä on antaa perunkirjoitusta suorittavalle taholle kaikki pesästä tietämiensä asiat, joilla on merkitystä perunkirjoituksen etenemisen kannalta. Pesän ilmoittajan tehtävä on myös allekirjoituksellaan vakuuttaa varsinaisessa perukirjassa antamiensa tietojen olleen oikeita ja antaneensa kaiken perunkirjoituksen kannalta tarpeellisen tiedon. Pesän ilmoittajan

tehtävä voi olla valamuotoinen, jos sitä vaaditaan (Minilex: Mitä tarkoittaa kuolinpesän ilmoittaminen).

4.8.2 Pesänselvittäjä

Kuolinpesän pesänselvittäjä tehtävä on hoitaa kuolinpesän perunkirjoitukseen liittyviä asioita. Pesänselvittäjä muun muassa hallinnoi kuolinpesän varoja, maksaa niillä velat ja hoitaa verohallinnolliset asiat sekä huolehtii kuolinpesän osakkaisen jako-osuuksien toimittamisesta. Pesänselvittäjä on kuolinpesän edustaja, jolla on laajat oikeudet kuolinpesän omaisuuden järjestelemiseen ja tarvittaessa myymiseen velkojen kattamiseksi, poiketen kuitenkin kiinteästä omaisuudesta, jonka realisointiin tarvitaan kuolinpesän osakkaiden luvat. Pesänselvittäjän tehtävä on vastuullinen ja asemassa toimivan henkilön pitää toimia todisteellisesti hoitaessaan kuolinpesän asioita. Tämä tarkoittaa, että pesänselvittäjän tulee suorittaa lopputilitys kuolinpesän varojen hallinnoimisesta kuolinpesän osakkaille. Pesänselvittäjä on oikeutettu korvaukseen tehdystä työstään. Korvaus maksetaan kuolinpesän varoista ja määräytyy tehdyn työmäärän mukaan. Pesänselvittäjän korvaus voidaan sopia kuolinpesän osakkaiden kanssa (Asianajotoimisto ACTAS Oy).

4.8.3 Uskotut miehet

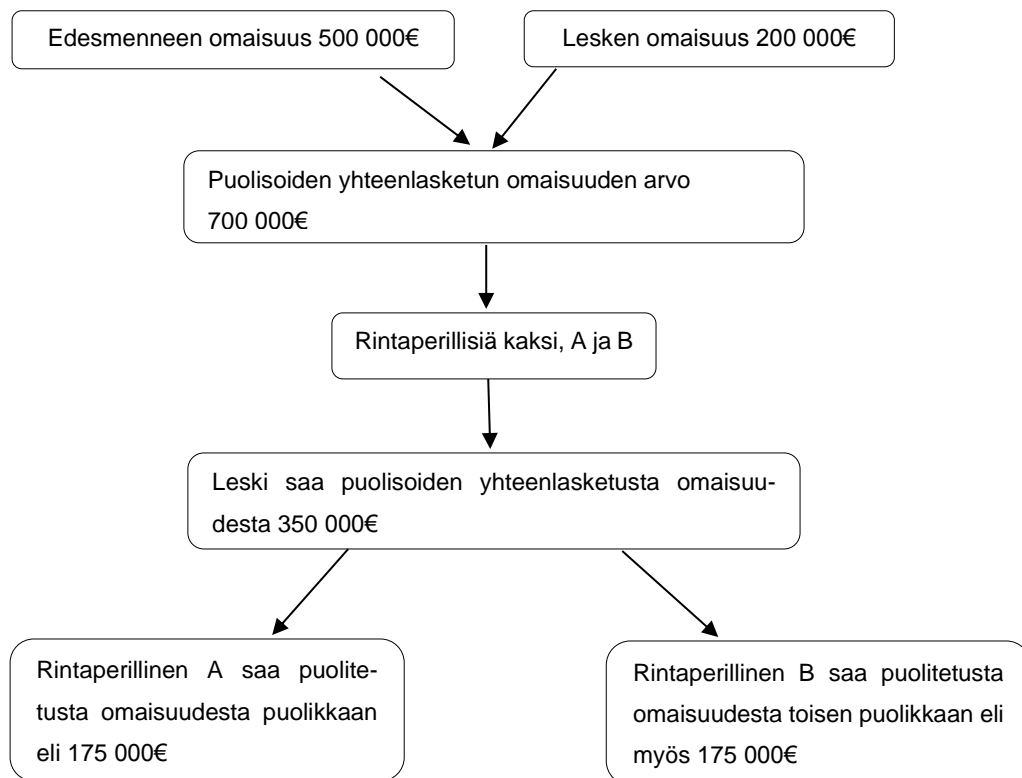
Uskottuja miehiä on aina kaksi yhtä perunkirjoitusta kohti. Uskotun miehen tulee olla suostunut tehtävään vapaaehtoisesti sekä olla oikeustoimikelpoinen. Vaatimuksia lainopillisesta tietotaidosta ei ole. Uskottuna miehenä toimivat usein kuolinpesän osakkaat tai asianajotoimiston henkilökunta. Uskottujen miehen tehtävät ovat samankaltaisia kuolinpesän ilmoittajan tehtävien kanssa. Tehtäviin kuuluu muun muassa perunkirjoituksen toimittamista varten välttämättömien asiakirjojen tilaaminen, kuolinpesän varojen arviointi perukirjaa varten, perunkirjoitustilaisuuteen liittyvät järjestelytehtävät, kuten ajan ja paikan määrittely sekä kuolinpesän osakkaiden kutsuminen tilaisuuteen. Uskotun miehen asema on vastuullinen, sillä he ovat vastuussa siitä, että perukirjaan on merkitty kaikki tiedossa olleet seikat sen hetken parhaan tiedon mukaan, joka henkilöillä on ollut. Uskotut miehet vakuuttavat perunkirjoituksen oikeellisuuden omilla allekirjoituksillaan.

Perukirja ei ole validi, ellei siinä ole kahden uskotun miehen allekirjoitusta vakuutamassa asiakirjaa ja sen tietoja oikeiksi.

Uskottujen miesten toimiin kohdistuva vastuuasema korostuu myös siinä, että mikäli uskottu mies on vilpillisessä mielessä toimien aiheuttanut perukirjan päteättömyyden, voi hän pahimmassa tapauksessa joutua täyteen rikosoikeudelliseen vastuuseen teostaan ja tulla tuomituksi vankeusrangaistukseen vastuullisen asemansa väärinkäytöksestä. (Asianajotoimisto Svahn 2016.)

4.9 Ositus

Osituksessa on kyse joko avio-oikeuden alaisen omaisuuden jakamisesta avioerotilanteessa tai omaisuuden jaosta kuolinpesän osakkaiden kesken, kun henkilö on kuollut. Osituksessa edesmenneen perintö jaetaan siten, että eloonjäänyt aviopuoliso saa yhteenlasketusta omaisuudesta puolet ja toinen puoli jaetaan rintaperillisten pääluvun mukaisesti niin, että jokainen saa yhtä suuren osan perinnöstä kuvan 5 osoittamalla tavalla, mikäli testamenttia ei ole laadittu jonkin henkilön eduksi tai rajoitukseksi (Avioliittolaki).

Kuva 5. Perinnön jakautuminen osituksessa, mikäli avioehto ei ole.

Ositus suoritetaan aina, jos edesmennyt on ollut naimisissa, tai perillisen pyynnöstä (Avioliittolaki 1 luvun 85§ (16.4.1987/411)). Poikkeuksen edelliseen tekee kuitenkin se, jos puolisoilla on avioehto, eli heillä ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen. Tällöin ositusta ei tehdä. Mikäli pariskunta ei ole naimisissa, saavat edesmenneen rintaperilliset perinnön kokonaan ilman, että leskeksi jääneellä puolisoilla on siihen oikeutta. Leskeksi jääneellä puolisoilla on kuitenkin mahdollisuus saada perintöä tämän eduksi laaditun testamentin kautta. Ennen osituksen täytäntöönpanoa on suositeltavaa, että edesmenneen velat hoidetaan ennen omaisuudenjakoa tai velkojen maksuun tarvittava omaisuuserä laitetaan sivuun velkojen suorittamista varten. (Avioliittolaki 1 luvun 87§ (16.4.1987/411).) Osituksen jälkeen kuolinpesän osakkailla on oikeus pyytää jakoa (Perintökaari, 23 luku 1§).

Edesmenneen omaisuuden osituksen yhteyteen kuuluu myös omaisuuseriä, joihin leskellä ei ole osituksessa oikeutta. Tällaisia omaisuuseriä ovat muun muassa testamentattu omaisuus ja lahjat. Leskellä on kuitenkin oikeus hallita tavaroita ja vaatteita, jotka hänen haltuunsa selvästi kuuluvat (Avioliittolaki 1 luvun 90-91§ (20.8.2004/784)). Leskellä on myös oikeus hallita puolisoitten yhteisessä käytössä ollutta asuntoa ilman, että lesken täytyy siitä luopua osituksessa. Tätä kutsutaan lesken oikeudeksi. Leski kuuluu lesken oikeuden piiriin niin kauan, kun on Suomen lain silmissä oikeustoimikelpoinen. Oikeus rajoittuu luonnollisesti lesken kuolemaan, eikä siirry lesken lapsille, jolleivät nämä ole myös edesmenneen puolison rintaperillisiä, jolloin viimeiseksi leskeksi jääneen omaisuus jaetaan perillisille perunkirjoituksen jälkeen. Asunnon jakamattoman hallintaoikeuden lisäksi lesken oikeuden piiriin kuuluu myös puolisoitten asunnon tavallinen irtaimisto, eli huonekalut, vuodevaatteet ym. (Asianajotoimisto Legistum Oy.) Mikäli jonkin esineen omistajuudesta ei ole päästy yhteisymmärrykseen, todetaan sen olevan puolisoitten yhteistä omaisuutta. Pääsääntönä on kuitenkin pidettävä, että ennen avioliittoa hankittu omaisuus ja sen aikana ansaittu omaisuus on henkilön omaa omaisuutta ja yhteisesti molempien nimiin hankittu omaisuus on yhteistä omaisuutta (Aarnio ym. 1997, 34).

4.9.1 Omaisuuden arvon määrittäminen

Edesmenneen omaisuuden arvo tulee selvittää ennen ositusta ja jakoa. Omaisuuden lasketaan kiinteistöt, rahavarat, ajoneuvot ym. Mikäli kuolinpesän osakkaat eivät pysty kaikkia osapuolia tyydyttävästi määrittämään edesmenneen omaisuuden arvoa, on hyvä pyytää apua ammattilaisilta, esimerkiksi kiinteistönvälittäjältä. Edesmenneen omaisuus arvostetaan aina käypään arvoon, eli siihen arvoon, mikä omaisuudella on sen arvostushetkellä.

4.9.2 Tasinko

Tasingolla tarkoitetaan omaisuuden tasauserää, joka luovutetaan, mikäli edesmenneellä aviopuolisolla on suurempi omaisuus, kuin hänen avio-osansa. Tasinkoa luovutetaan tilanteessa, jossa puolisoilla on rajoittamaton avio-oikeus toistensa omaisuuksiin, eli siis avioliitoissa, joissa ei ole laadittu avioehtoa (Aarnio, Kangas, Puronen, Rabinä 2016, 28). Tasingon avulla pienemmän omaisuuden haltijalle luovutetaan summa, joka tasaa puolisoitten avio-oikeuden alaiset omaisuudet saman suuruisiksi. Esimerkiksi, jos puolisoilla A on omaisuutta 500 000 € ja puolisoilla B on omaisuutta 250 000 € eikä heillä ole voimassa olevaa avioehtoa, joutuu puoliso A luovuttamaan puolisolalle B 125 000 €, jonka jälkeen molemmilla puolisoilla on 375 000 €.

Lesken saama tasinko on verovapaata tuloa riippumatta siitä, millainen tasinkona saatu omaisuuserä on sisällöltään (Aarnio & Kangas 2000, 734; Verohallinto 2016). Leski saa myös päättää, jakaako hän tasinkoa puolisonsa perillisille vai ei. Kyseessä niin sanottu tasinkoprivilegi.

Kuvassa 6 on esitetty tilanne, jossa eritellään kuolleen puolison jälkeen lesken tasinko-osuus. Kuvassa on eritelty puolisoitten avio-oikeuden alainen omaisuus ja henkilökohtaiset omaisuudet sekä velat ja avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästöt selkeyttämään tasinko-erittelyä.

	A	B
1. Avio-oikeuden alainen omaisuus eli AO-omaisuus	100 000	80 000
2. Puolisot vastaavat omista veloistaan	50 000	10 000
3. AO-omaisuuden säästö	50 000	70 000
4. AO-omaisuuden yhteenlaskettu säästö	120 000	
5. Avio-osa	60 000	60 000
6. Tasinko B:ltä A:lle	10 000	
7. Puolisoiden omaisuus osituksen jälkeen	60 000	60 000

Kuva 6. Tasingon suuruuden määrittäminen. (Aarnio, Kangas, Puronen, Rabinä 2016)

5 Perintöverotus

Perintöveroa on maksettava kaikesta sellaisesta omaisuudesta, joka on saajalle luovutettu perintönä tai testamentilla ja jonka haltijan olinpaikka kuolinhetkellä oli Suomi (Perintö- ja lahjaverolaki, 2 luvun 4 § (8.12.1995/1392)). Verohallinnolle ei tarvitse ilmoittaa edesmenneen kuolemasta erikseen, vaan se saa tiedon kuolemasta Väestötietorekisteristä. Verohallinnolle tulee kuitenkin lähettää kopio edesmenneen perukirjasta kuukauden sisällä perukirjan laatimisesta, jotta Verohallinto voi suorittaa perintöverotuksen. Verohallinto käsittelee perukirjan noin kuudessa kuukaudessa.

Perintöveron alaraja on 20 000 euroa, jota pienemmästä perinnöstä ei tarvitse maksaa perintöveroa. Vero määräytyy jokaiselle kuolinpesän osakkaalle progressiivisesti, eli perintöosan suuruuden mukaan. Mitä suurempi perintöosuus, sen suurempi perintövero. Perintöveron määrään vaikuttaa myös edesmenneen

ja perillisten sukulaisuussuhde. Perilliset on jaettu kahteen eri veroluokkaan. Ensimmäiseen perintöveroluokkaan kuuluvat ensimmäisen parenteelin perilliset, eli aviopuolisot, suoraan alenevassa polvessa olevat lapset ja lapsenlapset ja ottoplapset, sekä ylenevässä polvessa vanhemmat ja isovanhemmat. Kuvassa 7 havainnollistetaan ensimmäisen perintöveroluokan veromäärää perintöosuuden mukaan (Lepoluoto & Kivijärvi Oy 2009; Verohallinto 2017).

Perinnön arvo	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000 – 40 000 €	100 €	7 %
40 000 – 60 000 €	1500 €	10 %
60 000 – 200 000 €	3 500 €	13 %
200 000 – 1 000 000 €	21 700 €	16 %
1 000 000 - €	149 700 €	19 %

Kuva 7. Ensimmäinen perintöveroluokka (Verohallinto 2017)

Toiseen perintöveroluokkaan kuuluvat ne perilliset, jotka eivät sovi ensimmäiseen perintöveroluokkaan. Tällaisia perillisiä ovat muun muassa edesmenneen muut sukulaiset ja ne, jotka perivät omaisuutta testamentilla kuolinpesän ulkopuolelta (Lepoluoto & Kivijärvi Oy 2009).

Perinnön arvo	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000 – 40 000 €	100 €	19 %
40 000 – 60 000 €	3 900 €	25 %
60 000 – 200 000 €	8 900 €	29 %
200 000 – 1 000 000 €	49 500 €	31 %
1 000 000 - €	297 500 €	33 %

Kuva 8. Toinen perintöveroluokka. (Verohallinto 2017)

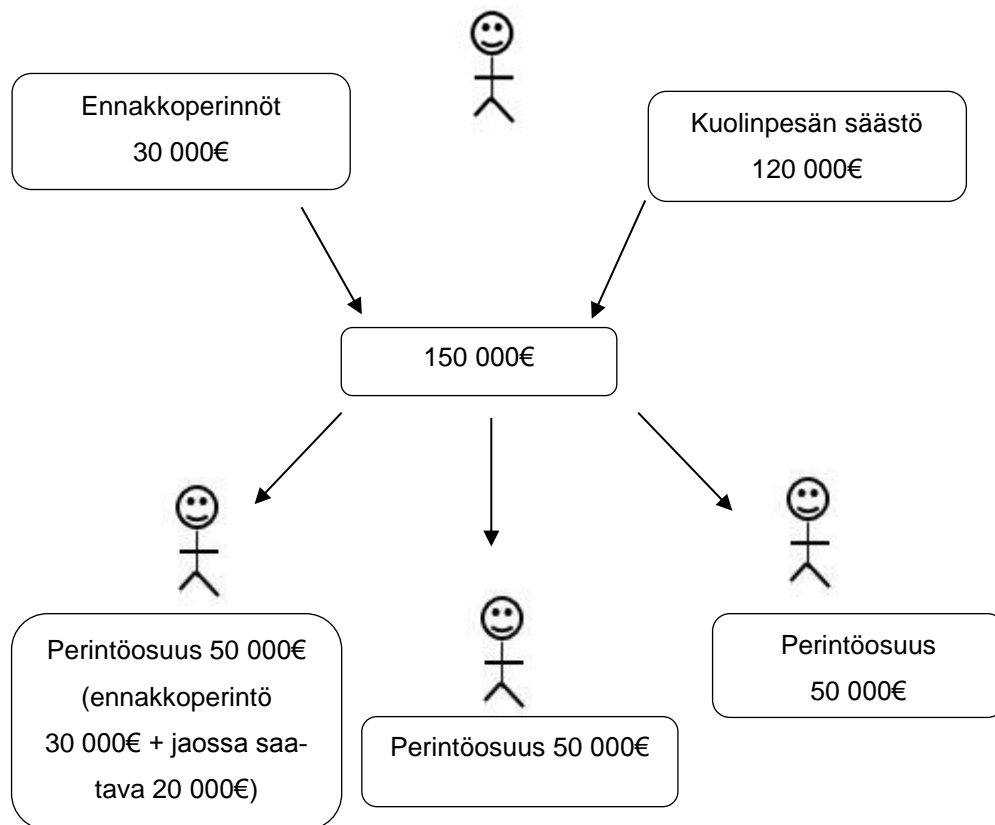
Verohallinto lähettää verotuspäätöksen käsiteltyään perukirjan. Verohallinnon verotuspäätöksestä voi valittaa. (Verohallinto 2017.) Joissakin tapauksissa Verohallinto pyytää täydennysperukirjaa, jos Verohallinto kokee alkuperäisen perukirjan omaisuuden arvostamisen vääräksi. Täydennysperukirja laaditaan kuten varsinainen perukirja, lisäten vain muutokset. Myös täydennysperukirja tulee toimittaa Verohallinnolle kuukauden kuluttua sen valmiiksi laatimisesta. Perintövero oikaistaan täydennysperukirjan tietojen perusteella (Minilex: Täydennys- tai oikaisukirja perintöverotuksen toimittamisen jälkeen).

Ennakkoperintö ja lahja

Ennakkoperinnöllä ja lahjalla tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden avulla perittävä voi siirtää omaisuuttaan elinaikanaan valitsemiensa henkilöiden hallintaan. Ennakkoperintö on nimensä mukaisesti perittävän elinaikanaan perillisille siirrettyä omaisuutta, joka otetaan huomioon sen antajan perunkirjoitusta toimitettaessa. Ennakkoperintöä saanut saa varsinaisen perinnönjaon yhteydessä vähemmän varsinaista perintöä, koska ennakkoperintö lasketaan jo annetuksi perinnöksi. (Verohallinto 2015.) Monet päättävät antaa perintönsä pienissä osissa ennakkoperintönä kohtuullistaakseen perintöverotusta varsinaista perunkirjoitusta silmällä pitäen. Myös ennakkoperinnöstä ja lahjasta joutuu suorittamaan veron, joka määräytyy siirretyn omaisuuden arvon mukaan. Sekä perintö- että lahjaverot ovat progressiivisia, joten suuremmasta omaisuudesta joutuu suorittamaan myös enemmän veroa. (MTV3 2014.) Ennakkoperinnöstä joudutaan siis joka tapauksessa suorittamaan lahjaverot, joka lisätään lopulliseen perintöverosummaan edesmenneen varsinaisessa perunkirjoitustoimituksen jälkeisessä perintöveron määrittämisessä, mutta se huomioidaan vähennyksenä (ET, 10 kysymystä ja vastausta ennakkoperinnöstä 2016). Näin ollen jo aikaisemmin verotetusta lahjasta ei tarvitse suorittaa veroa kertautuvasti.

Se, onko kyseessä ennakkoperintö vai lahja, määritellään siten, että kyseisessä dokumentissa lukee, koskeeko dokumentin sisältö ennakkoperintöä vai lahjaa. Lahjaa voidaan pitää ennakkoperintönä ja toisinpäin, mikäli asiaa ei ole selkeästi dokumentissa määrätty. Esimerkiksi omaisuuserä, jonka perittävä siirtää perillisen haltuun eläessään, tulkitaan ennakkoperinnöksi, ellei toisin ole määrätty. Ennakkoperintönä taas ei pidetä lahjaa, jonka arvo on sama kaikille lahjansaajille

ketään eriarvoiseen asemaan saattamatta. (Aarnio, Kangas, Puronen, Rabinä, 2016, 271.) Asian tulkinnassa käytetään usein ennakkoperintöolettamaa, jonka mukaan lahja on ensiarvoisesti ennakkoperintö. Mikäli perittävä on määrännyt dokumentissa, mikä perilliselle siirrettävä omaisuus on laadultaan, jää Verohallinnolle vähemmän tulkinnanvaraa ja omaisuuden siirto sujuu ilman ylimääräisiä hankaluuksia tai väärinkäsityksiä johtuen tilanteen tulkinnasta. Se, miksi luovutettu omaisuus on määrätty ja tulkittu, vaikuttaa lähinnä verotuksellisesti. (Verohallinto 2015.) Kuvassa 9 on esitetty tilanne, jossa kuolinpesän osakas on saanut ennakkoperintöä ennen varsinaista perinnönjakoa ja perinnöt tasataan varsinaisessa perinnönjakotilanteessa.

Kuva 9. Perinnön jakautuminen ennakkoperintötilanteessa. Perinnönjättäjältä saadut lahjat. (Verohallinto 2015)

Ennakkoperintöä ja lahjaa suositellaan jaettavaksi verotuksellista syistä. Ennakkoperintöä annettaessa perintöveron raja on 20 000 €, eli jos annetun omaisuuden arvo alittaa rajan, ei veroa tarvitse suorittaa. Tällä tavoin perittävä voi siirtää omaisuuttaan perillisilleen mahdollistaen merkittävän säästön veroissa. Lahjave-

ron raja on vain 5000 €, joten lahjaa antamista parempi vaihtoehto voi olla hallintoikeuden siirtäminen perilliselle. Tämä on hyvä keino, jos kiinteistöomistuksesta halutaan luopua ilman merkittävää verosuoritusta (MTV3 2014). Kuvassa 10 ja 11 esitetään 1.1.2017 käyttöön otetut lahjaveroasteikot, joiden käyttö määräytyy lahjan arvon mukaisesti.

Verotettavan osuuden arvo (€)	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla (€)	Vero alarajan ylimenevästä osasta (%)
5000 – 25 000	100	8
25 000 – 55 000	1 700	10
55 000 – 200 000	4 700	12
200 000 – 1 000 000	22 100	15
1 000 000 -	142 100	17

Kuva 10. Lahjaveroasteikko, 1 veroluokka, lahja annettu 1.1.2017 tai sen jälkeen. (Veronmaksajain keskusliitto Ry 2016)

Verotettavan osuuden arvo (€)	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla (€)	Vero alarajan ylimenevästä osasta %
5000 – 25 000	100	19
25 000 – 55 000	3 900	25
55 000 – 200 000	11 400	29
200 000 – 1 000 000	53 450	31
1 000 000 -	301 450	33

Kuva 11. Lahjaveroasteikko, II veroluokka, lahja annettu 1.1.2017 tai sen jälkeen. (Veronmaksajain keskusliitto Ry 2016)

Ennakkoperinnön ja lahjan antaminen eivät välttämättä kuitenkaan sovi kaikkiin tilanteisiin, vaan voivat monimutkaistaa varsinaista perinnönjakoa myöhemmin. Ennakkoperinnön tai lahjan antajan on syytä harkita, onko omaisuuden siirtämisestä koituva verohyöty niin merkittävä, että omaisuutta kannattaa jakaa jo ennen varsinaista perinnönjakoa.

6 Perunkirjoituksen käytäntö

Perukirja on asiakirja, joka toimii edesmenneen henkilön omaisuusluettelona. Perukirja ei ole viimeinen sana perunkirjoitustoimituksessa, vaan sekin voi tarvita täydennystä ja muutoksia, joko Verohallinnon tai kuolinpesän osakkaiden vaatiman täydennysperukirjan muodossa. Täydennysperukirjaan tehdään muutokset vain korvausvaatimusten osalta.

Perukirja alkaa edesmenneen henkilötiedoilla. Perushenkilötietojen lisäksi perukirjaan kirjataan edesmenneen rintaperilliset normaalisti ikäjärjestyksessä vanhimmasta nuorimpaan. Rintaperillisistä kirjataan nimen lisäksi sosiaaliturvatunnus ja osoite. Perukirja etenee kuolinpesän osakkaiden jälkeen mainintaan pesän ilmoittajasta ja selvittäjästä. Näiden tietojen jälkeen edetään itse edesmenneen omaisuuden luettelointiin aloittaen edesmenneen varoista siirtyen edesmenneen velkoihin ja kuolinpesän velkoihin.

Edesmenneen varoihin kirjataan käteisvarat, rahavarat pankkitileiltä, kiinteistöomistukset, ajoneuvo-omistukset sekä arvopaperiomistukset. Tavallisesti edesmenneen koti-irtaimisto arvostetaan alle 4 000 euron arvoiseksi, mikä lieventää perintöverotusta. Toki kuolinpesän osakkaat voivat haluta asiantuntijan arvion kiinteistö-irtaimiston arvosta, mikä on kuolinpesän osakkaiden kuluja lisäävä tekijä.

Edesmenneen varojen luetteloimisen jälkeen siirrytään perukirjassa luetteloimaan edesmenneen velkoja. Edesmenneen velkoihin merkitään kuuluvaksi kaikki ne kulut, joiden peruste on syntynyt ennen edesmenneen poismenoa. Tällaisia kuluja voivat olla muun muassa hoivakotimaksut, verot, terveydenhoitomaksut yms. Edesmenneen kuolemaa seuraavat velat merkitään kuolinpesän veloiksi. Näihin velkoihin luetaan kaikki edesmenneen kuoleman jälkeen syntyneet

velat, joita ovat muun muassa hautauskulut ja perunkirjoituskulut. Edesmenneen velat ja kuolinpesän velat maksetaan yleensä ennen perunkirjoituksen toimittamista edesmenneen perinnöksi jääneestä omaisuudesta.

Omaisuuden luetteloimisen jälkeen siirrytään vakuuksiin. Vakuuksissa perunkirjoituksen uskotut miehet vakuuttavat allekirjoituksellaan suorittaneensa perukirjan teon parhaalla mahdollisella tietotaidollaan. Myös kuolinpesän ilmoittaja ja selvittäjä vakuuttavat allekirjoituksellaan kaikki perukirjan tiedot oikeiksi.

Perukirjan voi laatia maallikko, mutta sen laatimisen suositellaan hoitajan lakiasian ammattilainen, eli lakimies. Asianajotoimistojen perunkirjoituskulut voivat kuitenkin nousta sadoista tuhansiin euroihin, riippuen perukirjaa varten hankituista oheismateriaaleista ja käytetyistä työtunneista. Perukirjan asiakirjamalleja löytää Internetistä ja kirjastojen asiakirjamalli teoksista, mikäli kuolinpesä haluaa hoitaa perunkirjoituksen itsenäisesti. Perukirja on asiakirjana melko vapaamuotoinen, vaatimuksena vain tietty sisältö, ulkonäkö voi poiketa. Mikäli perunkirjoitusta varten joudutaan hakemaan lisääaikaa, haetaan sitä Verohallinnolta hakemuksella numero 3626. Hakemus lähetetään Verohallinnolle osoitteeseen

Verohallinto
Perintö- ja lahjaverotus
PL 760
00052 VERO

(Verohallinto 2017).

6.1 Virkatodistuksen ja väestökisteriotteen tilaaminen

Ensimmäiseksi tilataan virkatodistus edesmenneestä sen kaupungin tai kunnan seurakunnasta, jonka jäsen edesmennyt oli kuolinhetkellään. Virkatodistusta tilattaessa tulee esittää mihin tarkoitukseen todistus tilataan. Virkatodistukseen on merkitty edesmenneen perustiedot, tiedot vanhemmista, sisaruksista ja mahdollisista lapsista. Mikäli edesmennyt ei ole muuttanut toiseen seurakuntaan kaupunginrajojen ulkopuolelle, ei edesmenneestä tarvitse tilata virkatodistuksia muualta, sillä tässä tapauksessa virkatodistukset on katkeamaton. Mikäli edesmennyt on muuttanut toiseen seurakuntaan kaupunginrajojen ulkopuolelle, tulee edesmenneestä tilata virkatodistukset kaikista seurakunnista, joihin edesmennyt

on elämänsä aikana kuulunut. Virkatodistuksessa tulee olla maininta lapsista ja solmituista avioliitoista.

Väestörekisteriote tilataan sen alueen maistraatista, jossa edesmenneen viimeisin kotipaikka oli. Väestörekisteriote tulee virkatodistuksen tavoin tilata kaikista paikoista, joissa edesmennyt on elänyt. Jos edesmennyt on kuulunut seurakuntaan, mutta eronnut ja siirtynyt väestörekisteriin, tulee väestörekisteriote tilata virkatodistusten lisäksi. Vanhan Karjalan luovutettujen alueiden väestörekisteri toimii Mikkelin kansallisarkistossa. (Aarnio & Kangas 2000, 169; Kansallisarkisto.)

Virkatodistus maksaa sen sisällöstä riippuen 9–30 euroa (Kirkkolaki 11§ 3.9.2010/787; Kirkkohallituksen päätös 2017). Hintaa lisäävät vielä mahdolliset postikulut. Mikäli asianajotoimisto hoitaa perunkirjoituksen, lisäävät he virkatodistuksista kertyneet kulut loppulaskun summaan. Virkatodistukset voi kuitenkin tilata itsenäisesti ennen toimeksiannon antamista perunkirjoituksen lainmukaisesti toimittavalle taholle. Näin perunkirjoituksesta kertyneiden kulujen loppusummaa voi inhimillistää. Virkatodistuksen voi tilata seurakunnasta, kirkkoherranvirastosta tai keskusrekisteristä. Useiden seurakuntien palveluista virkatodistuksen voi tilata puhelimitse, tilauslomakkeella tai vieraillemalla paikan päällä. Virkatodistuksen saapumisen viive on noin kaksi tai kolme viikkoa.

6.2 Edesmenneen kuolemasta ilmoittaminen valtiokonttorille

Perillisittä edesmenneen kuolemasta tulee ilmoittaa Valtiokonttorille. Ilmoituksen voi tehdä esimerkiksi edesmenneen viimeisen asuinkaupungin sosiaalisihteerin tai edesmenneen lähipiiriin kuuluva henkilö, jolla on tietoa edesmenneen perhesuhteista. Kuvassa 12 on esitetty ilmoitus Valtiokonttorille perillisittä kuolleen henkilön jäämistöstä. Ilmoituksella ei ole tiettyä vaadittua määrämuotoa, vaan ilmoitus voi olla vapaamuotoinen.

Ilmoitus perillisettä kuolleen henkilön jäämistöstä Valtiokonttorille

Valtiokonttori
Hallinto-osasto
PL14
00510 Helsinki

Huhtikuun 5. päivänä 2017 kuolleelta NN:ltä (xxxxxx-xxxx), ei tietojemme mukaan jäänyt perintöön oikeutettua perillistä, eikä hän tiettävästi ole testamentannut omaisuuttaan.

Pyydämme kunnioittaen, että Valtiokonttori hoitaisi NN:n jäämistön selvityksen. Kaikki edesmenneen jäämistöä koskevat asiakirjat, tositteet ja tiedot edesmenneen hautaamisesta aiheutuneet kuluista ovat allekirjoittaneen hallussa.

kaupunki, päivämäärä

NN
sosiaalisihteri
kaupungin nimi
postinumero ja kaupunki

Kuva 12. Ilmoitus perillisittä edesmenneen jäämistöstä Valtiokonttorille. (Aarnio ym. 1997, 220)

6.3 Perunkirjoitustilaisuus

Perunkirjoitustilaisuutta varten tulee lähettää kutsut kaikille kuolinpesän osakkaille todisteellisesti, jotta voidaan myöhemmin näyttää toteen kaikkien kuolinpesän osakkaiden olleen tietoisia toimituksesta. Todisteellisuus tarkoittaa sitä, että kutsu on kirjallinen, joko kirje tai sähköposti. Kuolinpesän osakas voi kieltäytyä saapumasta perunkirjoitustilaisuuteen, mikä ei estä itse tilaisuuden järjestämistä. Pesän ilmoittajan ja uskottujen miehien tulee kuitenkin olla paikalla toimituksessa. Osakas voi myös lähettää valtakirjalla itselleen valtuutetun, joka on läsnä perunkirjoituksessa (Asianajotoimisto Legistum Oy).

Itse tilaisuudessa pesän ilmoittaja toteaa tilaisuuden alkaneeksi ja kertoo, kenen perunkirjoituksesta on kyse. Pesänilmoittaja myös toteaa paikalla olijat. Aloituksen jälkeen perukirja käydään huolellisesti läpi, jonka jälkeen uskotut miehet vakuuttavat allekirjoituksillaan hoitaneen perunkirjoituksen kaikella osaamisella ja ymmärryksellään niin hyvin, kuin vain pystyivät. Tämän jälkeen perunkirjoitustilaisuus voidaan päättää.

7 Yhteenveto ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa mahdollisimman informatiiviset ohjeet perunkirjoituksesta, jotta sellainenkin henkilö, joka ei ole aikaisemmin aiheeseen tutustunut, saa tästä opinnäytetyöstä kaiken tarvittavan tiedon toimitusta varten.

Opinnäytetyössä käsiteltiin perunkirjoitusta kokonaisuutena. Työssä sivuttiin myös perunkirjoituksen historiaa, jotta lukijalle selviäisi kuinka vanhasta toimituksesta on kyse ja miten vanha lainsäädäntö eroaa tämän päiväisestä lainsäädännöstä. Työn teoriaosuus käsitteli perunkirjoitukseen kiinteästi linkittyviä lainsäädännöllisiä osa-alueita, kuten testamenttia ja sen vaikutusta perunkirjoitusprosessin etenemiseen. Tutkimuksessa selvisi, että testamentin vaikutus perunkirjoitusprosessiin on merkittävä, sillä sen avulla koko luonnollinen perimysjärjestys voidaan osaksi ohittaa. Tämä tarkoittaa sitä, että testamentin laatijalla on vaikutusvalta päättää lähes koko omaisuutensa siirtymisestä henkilölle, joka ei välttämättä kuulu parenteelijärjestelmään vaan tulee sen ulkopuolelta. Testamentin avulla edesmennyt voi kuitenkin siirtää omaisuuttaan kolmannelle, josta tulee tämän jälkeen laillisesti kuolinpesän osakas.

Tutkimuksessa selvisi myös vastaukset kahteen muuhun tutkimusongelmaan: Mitä vaiheita perunkirjoitusprosessiin kuuluu ja mikä on valmiin perukirjan sisältö? Perunkirjoitukseen kuuluu useita lainsäädännöllisesti pakollisia työvaiheita ja siksi perunkirjoituksesta on käytetty läpi työn sitä kuvaavaa sanaa prosessi. Perunkirjoitusprosessin kannalta tärkeimmät työvaiheet ovat prosessin alkuun saattaminen, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että perunkirjoitus saadaan toimitettua lain määrittelemässä määräajassa, mikä on kolme kuukautta edesmenneen kuolemasta. Kuolinpesän tulee valita perunkirjoituksen hoitava taho, joka

alkaa suorittaa sukututkimusta edesmenneestä ja hänen sukuyhteyksistään. Tämän työvaiheen on tarkoitus selvittää edesmenneen perillistilanne, eli onko edesmenneellä perintöön oikeutettua perillistä. Perillistilanteen selvittyä tärkeitä työvaiheita ovat omaisuuden määrittäminen ja jako sekä perukirjan laatiminen näiden selvitettyjen tietojen osalta. Viimeinen tärkeä työvaihe on yhteistyö Verohallinnon kanssa. Perukirja tulee lähettää Verohallinnolle, jotta kuolinpesän osakkaille osataan laskea oikeat perintöverosuudet.

Valmis perukirja on käytännössä luettelo edesmenneen omaisuudesta (Liite 4). Luetteloon on merkitty edesmenneen omaisuus ja sen käypä arvo. Perukirjaan kuuluu maininnat kuolinpesän osakkaista, maininta testamentista, mikäli edesmennyt on sellaisen laatinut, maininta siitä kuka tai mikä taho on hoitanut perunkirjoituksen ja vakuutukset siitä, että uskotut miehet ja pesänselvittäjä ovat antaneen toimituksen kannalta oikeat ja riittävät tiedot perukirjaan. Perukirjaan oheen kuuluvat usein jakokirja (Liite 1), jonne on merkitty edesmenneen omaisuuden ositus kuolinpesän osakkaiden kesken. Myös testamentti (Liite 3) on oleellinen asiakirja, mikäli edesmennyt on sellaisen laatinut, sillä sen vaikutus perinnön jakoon on merkittävä.

Perunkirjoitusprosessi on kuvattu työssä siten, että ohjeistus on riittävä tilanteessa, jossa prosessi ei ole henkilölle aikaisemmin tuttu. Ohjeiden on tarkoitus kertoa prosessista tärkeimmät ja perunkirjoituksen kannalta oleelliset asiat, jotka tuntemalla prosessin suorittaminen ilman aikaisempaa tietoa on mahdollinen. Työssä ei ole kuvattu prosessin kannalta vähemmän tärkeitä- ja oleellisiä seikkoja, joiden tuntemusta ilman prosessista saa kuitenkin riittävät tiedot. Ohjeistus on tulevaisuuden kannalta hyvinkin ajankohtainen, sillä prosessi tulee olemaan kaikille jossain vaiheessa elämää koskettava aihe.

Opinnäytetyön liiteosiossa havainnollistetut asiakirjamallit on laadittu hyödyksi henkilöille, jotka eivät tiedä perunkirjoitusta koskevien asiakirjojen lain määrittämiä muoto- tai sisältövaatimuksia. Liiteosioon valitut asiakirjat laadittiin sen pohjalta, miten tärkeät ne perunkirjoitusprosessin kannalta ovat. Asiakirjoja ei kuitenkaan luotu valmiiksi dokumenteiksi, vaan ainoastaan antamaan esimerkkiä siitä, mikä sisältömuoto kyseisillä asiakirjoilla realistisesti on.

Kuvaluettelo

- Kuva 1. Yhden perillisen lakiosa, kun testamentti kyseessä, 16
- Kuva 2. Perinnön lakiosa, kun kyseessä useampi rintaperillinen ja testamentti, jolla edesmennyt on halunnut siirtää koko perintönsä kolmannelle, 17
- Kuva 3. Parenteelijärjestelmä, 21
- Kuva 4. Rintaperillisten perimysryhmä, 23
- Kuva 5. Perinnön jakautuminen osituksessa, mikäli avioehto ei ole, 28
- Kuva 6. Tasingon suuruuden määrittäminen, 31
- Kuva 7. Ensimmäinen perintöveroluokka, 32
- Kuva 8. Toinen perintöveroluokka, 32
- Kuva 9. Perinnön jakautuminen ennakoperintötilanteessa, 34
- Kuva 10. Lahjaveroasteikko, I veroluokka, lahja annettu 1.1.2017 tai sen jälkeen, 35
- Kuva 11. Lahjaveroasteikko, II veroluokka, lahja annettu 1.1.2017 tai sen jälkeen, 35
- Kuva 12. Ilmoitus perillisittä edesmenneen jäämistöstä Valtiokonttorille, 39

Lähteet

Aarnio, A. & Kangas, U. 2000. Suomen jäämistöoikeus 1, 4. uudistettu laitos. Perukirja. Helsinki. Lakimiesliiton kustannus.

Aarnio, A., Kangas, U. & Puronen P. 1997. Perunkirjoitusopas. Perintöoikeuden yleiset edellytykset. Helsinki. Lakimiesliiton kustannus.

Aarnio, A., Kangas, U., Puronen, P. & Rabinä, T. 2016. Perunkirjoitus ja perinnön veroseuraamukset. Helsinki. Talentum Media Oy. s. 11, 28, 57, 75, 271

Adoptiolaki 2012. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120022>. Luettu 19.7.2017.

Asianajotoimisto ACTAS Oy. Pesänselvittäjän tehtävät ja valtuudet. <http://www.actas.fi/artikkelit/pesanselvittajan-tehtavat-ja-valtuudet/>. Luettu 26.6.2017.

Asianajotoimisto Juranova. Pesänselvitys ja pesän hallinto. Ylivelkaisen pesän maksujärjestys. <http://juranova.fi/perinto-perhevarallisuus oikeus/pesanselvitys/>. Luettu 16.10.2017.

Asianajotoimisto Legistum Oy. Perunkirjoitus.fi. <http://www.perunkirjoitus.fi/>. Luettu 19.6.2017.

Asianajotoimisto Legistum Oy. Perunkirjoitus.fi. Lesken oikeudet. Lesken oikeus asuntoon ja asunnon irtaimistoon. <http://www.perunkirjoitus.fi/lesken-oikeudet/>. Luettu 17.7.2017.

Asianajotoimisto Svahn 2016. Perunkirjoituksen uskotut miehet. <http://www.svahn.fi/perunkirjoituksen-uskotut-miehet/>. Luettu 27.6.2017.

Avioliittolaki. Oikeus.fi. Puolisoiden omaisuuden jako. <https://oikeus.fi/fi/index/esitteet/avioliittolaki/puolisoidenomaisuudenjako.html>. Luettu 14.6.2017.

Avioliittolaki 1929. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. Omaisuuden ositus. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234#O2L2>. Luettu 14.6.2017.

Avioliittolaki 1929. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234>. Luettu 19.7.2017.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Osuuskunta Vastapaino. Tampere.

Et-lehti 2016. 10 kysymystä ja vastausta ennakkoperinnöstä. <http://www.et-lehti.fi/artikkeli/raha/perinto/10-kysymysta-ja-vastausta-ennakkoperinnosta>. Luettu 15.6.2017.

Hänninen, V. 2010. Salon Seudun Sukututkijat Ry. Perukirja vuodelta 1751. <http://www.sssry.fi/peruk1751.htm>. Luettu 3.7.2017.

Isyyslaki 2015. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150011>. Luettu 19.7.2017.

Kansallisarkisto. Aineistot. <http://www.arkisto.fi/fi/aineistot/kansallisarkiston-aineistot/aineistot-ja-niiden-kaytto-4>. Luettu 12.6.2017.

Kirkkohallituksen päätös 2017. Kirkkohallitus. Kirkkohallituksen päätös kirkonkirjojen tietojen luovuttamisesta perittävistä maksuista annetun kirkkohallituksen päätöksen muuttamisesta. https://www.helsinginseurakunnat.fi/material/attachments/keskusrekisteri/fcFpeYXZX/Virkatodistusmaksut_1.5.2017_alkaen.pdf. Luettu 7.6.2017.

Kirkkolaki 1993. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=kirkkolaki%20#L16P2>. Luettu 7.6.2017.

Laadullinen tutkimus 2015. Jyväskylän yliopisto. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>. Luettu 1.10.2017.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>. Luettu 19.7.2017.

Laki verotusmenettelystä 1995. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951558>. Luettu 19.7.2017.

Lepoluoto, A. & Kivijärvi Oy 2009. Opuslex. Perintöveroluokat ja niille maksettavan perintöveron määrä. <http://opuslex.fi/artikkelit/perhe-ja-perinto/perintoveroluokat-ja-niille-maksettavan-perintoveron-maara/>. Luettu 19.6.2017.

Minilex. Hätätilatestamentti ei vaadi muutosäännösten täyttymistä. [https://www.minilex.fi/a/h%C3%A4t%C3%A4tilatestamentti-ei-vaadi-muostos%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6sten-t%C3%A4yttymist%C3%A4](https://www.minilex.fi/a/h%C3%A4t%C3%A4tilatestamentti-ei-vaadi-muutos%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6sten-t%C3%A4yttymist%C3%A4). Luettu 12.6.2017.

Minilex. Kuolinpesän velat eivät pääsääntöisesti periydy. <https://www.minilex.fi/a/kuolinpes%C3%A4n-velat-eiv%C3%A4t-p%C3%A4%C3%A4s%C3%A4nt%C3%B6isesti-periydy>. Luettu 16.10.2017.

Minilex. Mitä tarkoittaa kuolinpesän ilmoittaminen. <https://www.minilex.fi/a/mit%C3%A4-tarkoittaa-kuolinpes%C3%A4n-ilmoittaminen>. Luettu 20.6.2017.

Minilex. Pesänselvittäjän lopputilitys. <https://www.minilex.fi/a/pes%C3%A4nselvitt%C3%A4j%C3%A4n-lopputilitys>. Luettu 16.10.2017.

Minilex. Täydennys- tai oikaisukirja perintöverotuksen toimittamisen jälkeen. <https://www.minilex.fi/a/t%C3%A4ydennys-tai-oikaisukirja-perint%C3%B6verotuksen-toimittamisen-j%C3%A4lkeen>. Luettu 19.6.2017.

Minilex. Vanhempien ja sisarusten perintöoikeus. <https://www.minilex.fi/a/vanhempien-ja-sisarusten-perint%C3%B6oikeus>. Luettu 27.6.2017.

Norri, M. 2010. Perintö ja testamentti – Käytännön käsikirja. Helsinki. Talentum Media Oy. s. 99, 135.

Osuuspankki a. Kuolinpesän osakkaille. <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151610015&srcpl=3>. s. 3. Luettu 16.10.2017.

Osuuspankki b. Kuolinpesän osakkaille. <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151610015&srcpl=3>. s. 3. Luettu 15.10.2017.

Perintö- ja lahjaverolaki 1940 a. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378>. Luettu 19.7.2017.

Perintö- ja lahjaverolaki 1940 b. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. Perintöveron suorittamisvelvollisuus ja määrä. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378>. Luettu 19.6.2017.

Perintökaari 1965 a. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1965/19650040#L20>. Luettu 5.6.2017.

Perintökaari 1965 b. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. Testamentin tekemisestä ja peruuttamisesta. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1965/19650040#L1>. Luettu 16.10.2017.

Perunkirjoituspalvelu Nikkanen. Perunkirjoituksen eri vaiheet. <http://www.nikkannen.info/perunkirjoitus.html>. Luettu 20.6.2017.

Ruotsin valtakunnan vuoden 1734 laki. Perindö Caari 1-10. <http://agricola.utu.fi/julkaisut/julkaisusarja/kktk/lait/1734/>. Luettu 3.7.2017.

Sneck, P. 2015. HOK Elannon Perunkirjoitustoimisto. Yhteishyvä. Testamentti – teko ohjeet. <https://www.yhteishyva.fi/arjen-apu/testamentti--teko-ohjeet/0572443>. Luettu 12.7.2017.

Studio 55 2014. MTV3. Lakimies: Näissä tilanteissa ennakkoperintö kannattaa. <http://www.studio55.fi/tastapuhutaan/article/lakimies-naissa-tilanteissa-ennakkoperinto-kannattaa/4407798>. Luettu 15.6.2017.

Sukunimilaki 1985. Finlex Ajantasainen lainsäädäntö. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1985/19850694>. Luettu 19.7.2017.

Suomen Hautaustoimistojen Liitto Ry. Etsi lähin hautaustoimisto. <http://www.hautaustoimistojenliitto.fi/etsi-hautaustoimisto>. Luettu 13.7.2017.

Suomen Hautaustoimistojen Liitto Ry. Hautauksen ennakkosuunnittelu. <http://www.hautaustoimistojenliitto.fi/hautauksen-ennakkosuunnittelu>. Luettu 13.7.2017.

Suomen Lakiopas. Perunkirjoitus. Perustietoa perunkirjoituksesta. <http://www.lakiopas.com/lakitietoa/perunkirjoitus/>. Luettu 12.10.2017.

Tampereen seurakunnat. Virkatodistus ja sukuselvitys. https://tampereenseurakunnat.fi/palveluja/virkatodistus_ja_sukuselvitys. Luettu 16.10.2017.

Tukia, J. 2016. Asianajotoimisto Lindblad & Co. Oy. Perinnöstä luopuminen. <https://lindblad.fi/perinnosta-luopuminen/>. Luettu 27.6.2017.

Verohallinto 2015. Perinnönjättäjältä saadut lahjat. [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Perinto/Perinnonjattajalta_saadut_lahjat\(10785\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Perinto/Perinnonjattajalta_saadut_lahjat(10785)). Luettu 15.6.2017.

Verohallinto 2016. Ensin kuolleen puolison tai lesken jälkeisessä perintöverotuksessa tarvittavat tiedot. [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2016/Ensin_kuolleen_puolison_tai_lesken_jalke\(39547\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2016/Ensin_kuolleen_puolison_tai_lesken_jalke(39547)). Luettu 14.6.2017.

Verohallinto 2017 a. Lisääaikaa perunkirjoituksen toimittamiseen tai perukirjan antamiseen, hakemus (3626). https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/yhteystiedot-ja-asiointi/lomakkeet/kuvaus/lisaaikaa_perunkirjoituksen_toimittamis/. Luettu 3.7.2017.

Verohallinto 2017 b. Perintö. <https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Perinto>. Luettu 19.6.2017.

Verohallinto 2017 c. Perunkirjoitus ja perukirja. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/perinto/perunkirjoitus_ja_perukirj/. Luettu 12.10.2017.

Väestötietojärjestelmä 2017. Väestörekisterikeskus. <http://vrk.fi/vaestotietojarjestelma>. Luettu 7.6.2017.

JAKOKIRJA**Sopimuksen tausta**

NN, xxxxxx-xxxx, on kuollut (kaupunki) xx.xx.xxxx. Perunkirjoitus hänen jälkeensä on toimitettu xx.xx.xxxx. Tällä sopimuksella kuolinpesän osakkaat jakavat kuolinpesän omaisuuden kokonaisuudessaan.

Sopijapuolet

Rintaperilliset ja heidän oikeudenomistajansa:

1. Edesmenneen tytär NN xxxxxx-xxxx, kaupunki, osoite
2. Edesmenneen poika NN xxxxxx-xxxx, kaupunki, osoite
3. Edesmenneen poika NN xxxxxx-xxxx, kuollut xx.xx.xxxx. oikeudenomistaja

3.1 NN, xxxxxx-xxxx, kaupunki, osoite

Kuolinpesän tila

Kuolinpesän tila todettiin pääosiltaan perukirjan xx.xx.xxxx mukaiseksi. Pesää koskevat kaikki muut laskut on maksettu lukuun ottamatta perunkirjoituskustannuksia. Kuolinpesän jaettava omaisuus muodostuu näin ollen seuraavasti:

NN pankissa tilillä F112 3456 78910 x€
NN pankissa tilillä F110 9876 54321 x€
Kiinteistö NN, osoite, kiinteistönumero x€

Sopimukset

Pesän varoista maksetaan vielä päältä:

Perunkirjoituskustannukset x€

Jakokustannukset x€

Lisäksi sovittu, että kuolinpesälle jää voimaan pankkitili jolta on tarkoitus maksaa haudanhoitoon liittyviä kustannuksia.

Tilille jätetään kustannuksia varten x€

Jaettava netto-omaisuus

x€

PERINNÖNJAKO

1. Tytär NN saa 1/3 eli yhteensä x€
2. Poika NN saa 1/3 eli yhteensä x€

3. Poika NN oikeudenomistaja saa yhteensä 1/3 eli yhteensä x€

Sopimuksen muut ehdot

Osapuolet valtuuttavat NN toteuttamaan jaon seuraavasti:

Pankin NN pankkitili x lopetetaan ja siellä olevat rahavarat siirretään pankin NN tilille nro x. Yllämainitulta jäävältä pankin NN tililtä maksetaan päältä tässä sopimuksessa mainitut suoritukset, joiden jälkeen lasketut perintöosuudet tilitetään saajien osoittamille tileille. Osapuolet valtuuttavat NN suorittamaan yllämainitut pankkitilien lopetukset sekä rahansiirrot. Pankkitilin käyttöoikeus jää NN:lle.

Kun tilille jäävät rahavarat on käytetty, yllämainitulla on oikeus lopettaa pankkitili tarpeettomana.

Tällä sopimuksella NN kuolinpesä on jaettu.

Hyväksymme jaon lopulliseksi ja sitoudumme olemaan sitä moittimatta.

Allekirjoitus NN
Nimenselvennys NN

Allekirjoitus NN
Nimenselvennys NN

Allekirjoitus NN
Nimenselvennys NN

Todistavat

Allekirjoitus NN
Nimenselvennys NN

Allekirjoitus NN
Nimenselvennys NN

VALTAKIRJA

Minä NN (xxxxxx-xxxx) täten valtuutan asianajaja NN (xxxxxx-xxxx), hoitamaan NN kuolinpesän asioita kuten hän parhaaksi katsoo niitä hoidettavan.

Paikka ja aika

Allekirjoitus NN

Nimenselvennys NN

TESTAMENTTI

Minä NN (xxxxxx-xxxx) määrään viimeisenä tahtonani kaiken omaisuuteni siirrettävän sisarelleni NN (xxxxxx-xxxx) kuolemani jälkeen. Samalla määrään, ettei sisareni nykyisellä, tai tulevalla puolisolla ole avio-oikeutta näin testamentilla siirrettyyn omaisuuteen, sen tuottoon eikä sen sijaan tulleeseen omaisuuteen. Mikäli sisarelleni syntyy avio-oikeuden piiriin perillinen, on tämä perillinen määräykselläni oikeutettu testamentattuun omaisuuteeni, sisareni poismenon myötä.

Allekirjoitus NN

Nimenselvennys NN

Me allekirjoittaneet testamentin todistajat, jotka henkilökohtaisesti tunnemme testamentin tekijän ja joille testamentin tekijä on testamenttinsa ilmoittanut, todistamme täten, että testamentin tekijä on täysissä ruumiin ja sielun voimissa ja vapaasta tahdostaan ilmoittanut tämän asiakirjan sisältävän hänen viimeisen tahtonsa ja on sen omakätisesti allekirjoittanut.

Paikkakunta ja aika

Allekirjoitus todistaja NN

Nimenselvennys NN

Allekirjoitus todistaja NN

Nimenselvennys NN

PERUKIRJA

LAADITTU

27.11.2017

PERITTÄVÄ

NN (xxxxxx-xxxx)
s. xx.xx.19xx
k. xx.xx.20xx
syntymäkotikunta
kuolinpaikka
osoite kuolinhetkellä

AVIOLIITTO

Perittävä on ollut avio-oikeudellisessa suhteessa NN (s.xx.xx.xxxx - k.xx.xx.xxxx.) kanssa. Avioliitto päättyi puolison kuolemaan. Puolisoilla ei ollut avioehto. NN ei ole ollut muita avioliittoja tämän jälkeen.

KUOLINPESÄN OSAKKAAT

Poika NN (xxxxxx-xxxx)
osoite

Tytär NN (xxxxxx-xxxx)
osoite

Tytär NN (xxxxxx-xxxx)
osoite

TESTAMENTTI

Merkittiin, että perittävä on laatinut testamentin omaisuudestaan sisarensa NN hyväksi.

TESTAMENTIN EDUNSAAJAT

Sisar NN (xxxxxx-xxxx)
osoite

LÄSNÄ TOIMITUKSESSA

Poika NN, tytär NN, tytär NN ja perittävän sisar NN. Kaikille kuolinpesän osakkaille on ilmoitettu toimituksesta kirjeitse kuukausi aikaisemmin.

PESÄN ILMOITTAJA

Tytär NN

USKOTUT MIEHET

Asianajaja NN, paikkakunta

Kuolinpesän osakas NN, paikkakunta

ASIAKIRJAT

Perunkirjoituksen perusteena on käytetty seuraavia asiakirjoja:

- Sukuselvitys
- Testamentti
- Lainhuutotodistukset
- Kiinteistöjen kauppakirjat
- Ajoneuvojen rekisteriotteet
- Saldotodistukset edesmenneen tileistä
- Tiliotteet

TIEDONANNOT JA VALTUUTUS

Perintöverotusta koskevia ilmoituksia ja lisätietoja vastaanottaa NN, osoite, paikkakunta.

NN ilmoitti pesän varat ja velat valaehtoisesti, jotka merkittiin seuraavasti:

PERITTÄVÄN VARAT

RAHAVARAT

Käyttötili Nordea FI00 0000 0000 00	2 450,63€
--	-----------

Käyttötili Danske Bank FI00 0000 00000 00	43,75€
--	--------

ARVOPAPERIT

Sijoitussalkku Nordea 0000 00000 00000	5 275,00€
---	-----------

KIINTEISTÖT

Asuinkiinteistö Metsäkorvenkuja 9 23456 Metsälä	96 000,00€
---	------------

Mökki Kaarnakuja 123 Kaarnala	35 000,00€
-------------------------------------	------------

AJONEUVOT

Henkilöauto Citroen Xsara	2500,00€
------------------------------	----------

Peräkärry Muuli 300	600,00€
------------------------	---------

VARAT YHTEENSÄ

141 869,38€

VAINAJAN VELAT

Hoitokotimaksu	1200,50€
Puhelinmaksu	27,00€

KUOLINPESÄN VELAT

Hautauskulut	5764,85€
Perunkirjoituskulut	1500,00€

VELAT YHTEENSÄ **8 492,35€**

KUOLINPESÄN SÄÄSTÖ **133 377,03€**

ENNAKKOPERINNÖT JA LAHJAT

Perittävä ei ollut antanut sellaista lahjaa tai ennakoperintöä mikä tulisi huomioida perillisten perintöveroa määrittäessä.

VAKUUTUKSET

Valaehtoisesti vakuutan, että perunkirjoitusta varten antamani tiedot ovat oikeat ja etten tahallani ole jättänyt mitään ilmoittamatta.

Paikkakunta ja päivämäärä

Allekirjoitus NN

Nimenselvennys NN

Tässä perunkirjoituksessa olemme olleet saapuvilla

Allekirjoitus NN

Allekirjoitus NN

Allekirjoitus NN

Allekirjoitus NN

Uskottuina miehinä todistamme, että olemme kaiken meille ilmoitetun oikein merkinneet ja arvioineet pesän omaisuuden parhaan ymmärryksemme mukaan.

Paikkakunta ja päivämäärä

Allekirjoitus NN _____

Nimenselvennys NN

Allekirjoitus NN _____

Nimenselvennys NN

HAKEMUS
Lisäaikaa perunkirjoituksen toimittamiseen tai
perukirjan antamiseen

I Perinnönjättäjä

Nimi	Henkilötunnus	Kuolinpäivä (pp.kk.vvvv)

II Hakija (Jos hakemuksen tekee asiamies, täytä asiamiehen tiedot tähän.)

Nimi		Puhelinnumero			
Lähiosoite		Talon nro	Porras	Huoneiston nro	PL
Postinumero	Postitoimipaikka	Valtio			

III Hakemus

☐ Haen lisäaikaa perunkirjoituksen toimittamiseen. (Merkitse päivämäärä, johon asti haet lisäaikaa.)	Päivämäärä (pp.kk.vvvv)

☐ Haen lisäaikaa perukirjan antamiseen Verohallinnolle. (Merkitse päivämäärä, johon asti haet lisäaikaa.)	Päivämäärä (pp.kk.vvvv)	Perunkirjoitus on toimitettu (pp.kk.vvvv)

3626

IV Perustelut

--

Päiväys ja allekirjoitus

Päiväys	Allekirjoitus